
SYLLABUS FOR
POST GRADUATE PROGRAMME IN SANSKRIT
MASTER OF ARTS EXAMINATION
UNDER
CHOICE BASED CREDIT SYSTEM
OR ELECTIVE/OPTIONAL SYSTEM
&
LEARNING OUTCOMES-BASED CURRICULAM FRAME WORK

SCHOOL OF SANSKRIT
GANGADHAR MEHER UNIVRSITY
SAMBALPUR-768004

2023-24

SCHOOL OF SANSKRIT

VISION

The School of Sanskrit aims to:

Introducing the students to the Ancient Indian Knowledge System and Culture by encouraging the research on Shastric texts and creating competent students to identify and work on the Interdisciplinary studies related to Sanskrit.

MISSION

The School of Sanskrit has mission to:

- To introduce new teaching methods using modern tools to train the students to be the next generation teachers.
- To develop the Spoken Sanskrit Skills of the students.
- To collaborate regionally and globally with educational institutions, research centers, organizations to enhance academic and research experiences.
- To provide a conducive environment for students to develop the ethical and moral values to be responsible individuals as well as global citizens.

PROGRAMME OUTCOMES

(Chosen from the allowed list as set by UGC)

The programme outcomes and attributes are attained by the graduate students of Gangadhar Meher University through learning acquired on completion of a programme of study. Individual programmes of study has a defined programme specific learning outcomes which needs to be attained for the award of a specific degree. The programme learning outcomes of Gangadhar Meher University focus on various aspects of knowledge and skills that prepare students for further study, employment, and citizenship. Therefore, the UG programme of the Gangadhar Meher University has been designed with the objective to develop in-depth knowledge of students in frontier areas of concerned subject and seeks to achieve the following :

PO1: Critical Thinking: Students will have the capability to apply analytic thought to a body of knowledge; analyse and evaluate evidence, arguments, claims, and beliefs on the basis of empirical evidence; identify relevant assumptions or implications; formulate coherent arguments; critically evaluate practices, policies and theories by following scientific approach to knowledge development.

PO2: Effective Communication: Students will acquire the ability to express thoughts and ideas effectively in writing and orally in English and regional and make meaningful interpretation by people, ideas, books, media and technology.

PO3: Social Interaction: Elicit views of others , mediate disagreements and help reach conclusions in group settings.

PO4: Effective Citizenship: Demonstrate empathetic social concern and equity centred national development, and the ability to act with an

informed awareness of issues and participate in civic life through volunteering.

PO5: Values and Ethics: Recognize different value systems including own, understand the moral dimensions of different decisions, and accept responsibility for them.

PO6: Environment and Sustainability: Understand the issues of environmental contexts and sustainable development.

PO7: Self-directed and Life-long Learning: Acquire the ability to engage in independent and life-long learning in the broadest context of socio-technological changes.

Programme Specific Learning Outcome (PSO) **(Set by School of Sanskrit)**

The completion of the learning activity associated with a study program ensures the qualification attributes are attained. The term 'Programme' is used to define the entire study scheme which ultimately qualifies the learners. The programme learning outcomes are aligned with the relevant qualification descriptors. To be awarded a specific Degree/Certificate etc., the students have to demonstrate skills and competencies which are both subject specific as well as generic. The learning outcomes are so designed that they prepare the student either for further study, employment and also to be a good citizen. The course design helps in comparison of academic standards across colleges/universities to provide a broad picture of the graduate's competency level. Bachelor's degree in Sanskrit is awarded upon completion of three full years of the subject study at the undergraduate level. The learning at the end of the course enables the student to have the academic, behavioral and social competencies as given below:

PSO-1: Basic communication skills in understanding Sanskrit with LSRW (Listening, Speaking, Reading & Writing) capacities.

PSO-2: Skill adaptability in specific areas. Usage of critical thinking while correlating concepts with personal experiences.

PSO-3: At the end of the programme, the students will have adequate competency on various genres of Sanskrit literature.

PSO-4: The students will acquire additional specialization through optional courses.

PSO-5: They will have correct comprehension of meanings in language structures of Sanskrit. They will learn the Philosophical and epical values in Sanskrit.

PSO-6: The technical literature like Jyotisha and Vastu develop skilful life of Living with future plans through planetary predictions.

PSO-7: Being technically sound to utilize various e-resources, social media Network etc.

SANSKRIT P.G. COURSE STRUCTURE AT A GLANCE

FIRST SEMESTER			
Courses No.	Name of Courses	Marks	Credit
SAN-101	Vaidikasāhityam- 1 (Veda, Upaniṣad & Śunaḥśepākhyānam)	10+20+70	4
SAN-102	Saṃskṛta-vyākaraṇam - 1 (Siddhānta-Kaumudī)	10+20+70	4
SAN-103	Saṃskṛta-rūpakam (Ratnāvalī & Uttarakarṇam)	10+20+70	4
SAN-104	Bhāratīya-darśanam – 1 (Sāṃkhyakārikā & Vedāntasāraḥ)	10+20+70	4
SAN-105	Vaidika-saṃskṛtasāhityayoritihāsaḥ	10+20+70	4
SECOND SEMESTER			
SAN-201	Bhāratīya-darśanam - 2 (Tarkasaṃgrahaḥ & Arthasaṃgrahaḥ)	10+20+70	4
SAN-202	Saṃskṛta-vyākaraṇam – 2 (SiddhāntaKaumudī, Mahābhāṣyam & Pāṇinīyasikṣā)	10+20+70	4
SAN-203	Alaṅkāraśāstram- 1 (Dhvanyāloka, Sāhityadarpaṇaḥ & Kāvyaṇṇakāṣaḥ)	10+20+70	4
SAN-204	Dharmaśāstram Arthaśāstraṇca (Manusmṛtiḥ, & Arthaśāstram)	10+20+70	4
SAN-205	Saṃskṛtakāvyaśāhityam-1 (Naiṣadhiyacaritam & Kādambarī)	10+20+70	4
SECOND SEMESTER (DSE PAPER)			
SAN-206 (A)	Gītikāvyaṇṇa Prakaraṇaṇca (Meghadūtaṇṇa & Mṛcchakaṭika)	10+20+70	4
SAN-206 (B)	Gadyasāhityam (Daśakumāracaritam & Harṣacaritam)	10+20+70	4
SAN-206 (C)	Bhāratīyadarśanam (Yogadarśanam & Sarvadarśanaṇṇasamgrahaḥ)	10+20+70	4
THIRD SEMESTER			
SAN-301	Vaidikasāhityam – 2 (Yajurvedaḥ, Atharvavedaḥ)	10+20+70	4

	<i>Niruktam & R̥gprātiśākhyam)</i>		
SAN-302	<i>Bhāṣāvijñānam</i>	10+20+70	4
SAN-303	<i>Research Methodology</i>	10+20+70	4
SAN-304 (A)	<i>Vaidikasāhityam– 3 R̥g-veda-bhāṣyabhumikā & Niruktam</i>	10+20+70	4
SAN-304 (B)	<i>Nātakasāhityam (Venīsamhāram & Mudrārāksasam)</i>	10+20+70	4
SAN-304 (C)	<i>Samskṛta-vyākaraṇam -3 (Siddhānta-Kaumudī & Samskṛta-vyākaraṇa-śāstrasye-tihāsaḥ</i>	10+20+70	4
SAN-305 (A)	<i>Vaidikasāhityam - 4 (Śatapathabrāhmaṇam, Aitareya-raṇyakm, Taittirīyārṇyaka. & Bṛhaddevatā)</i>	10+20+70	4
SAN-305 (B)	<i>Alaṅkāraśāstram- 2 (Sāhityadarpaṇaḥ & Nātyaśāstram)</i>	10+20+70	4
SAN-305 (C)	<i>Samskṛta-vyākaraṇam - 4 (Siddhānta-Kaumudī & Vākyapadīyam)</i>	10+20+70	4
THIRD SEMESTER IDSE PAPER			
SAN-306 (A)	<i>Nītiśatakam and Chanakyanitidarpanah</i>	10+20+70	4
SAN-306 (B)	<i>Self Management in the Gita</i>	10+20+70	4
SAN-306 (C)	<i>Indian Philosophy and Literature</i>	10+20+70	4
FOURTH SEMESTER			
SAN-401	<i>Prācīnabhāratasya Abhilekhaḥ Sanskṛtiśca</i>	10+20+70	4
SAN-402	<i>Purāṇam Dharmaśāstraṇca</i>	10+20+70	4
SAN-403 (A)	<i>Vaidikasāhityam-5 (R̥gvedaḥ, Śuklayajurvedaḥ, Atharvavedaḥ & Taittirīyopaniṣad)</i>	10+20+70	4
SAN-403 (B)	<i>Samskṛtakāvyaśāhityam-2 (Buddhacaritam & Nalacampūḥ)</i>	10+20+70	4
SAN-403 (C)	<i>Samskṛta-vyākaraṇam -5 (Kāśikā & Vaiyākaraṇabhūṣaṇsāraḥ)</i>	10+20+70	4
SAN-404 (A)	<i>Vaidikasāhityam-5 (R̥gprātiśākhyam & SiddhāntaKaumudī)</i>	10+20+70	4
SAN-404	<i>Alaṅkāraśāstram- 2 (Kāvyaṇprakāśaḥ, Vakroktiḥjivitam & Dasarūpakam)</i>	10+20+70	4

(B)			
SAN-404 (C)	<i>Sam̐skṛta-vyākaraṇam - 6 (Siddhānta-Kaumudī, & Paramalaghumaṇḍuṣā)</i>	10+20+70	4
SAN-405	Dissertation	10+20+70	4
TOTAL = MARKS 2200 CREDIT - 88			

Continuous Assessment	Mid semester assessment	End semester Assessment
Assignment/Quiz/Class test- 10	20	70

N.B.:-

1. M.A. Examination in Sanskrit shall comprise Four Semester Examinations. Each Semester shall consist of **five papers** carrying **70 marks** for Term End Examination and **30 marks** for Mid-Term Examination. The Question will be set in Sanskrit and the answer will be written in **Sanskrit or English**.
2. There are two elective groups namely :
 - ❖ Discipline Specific Elective (DSE) in Sem. II.
 - ❖ Inter Discipline Specific Elective (IDSE) in Sem. III.
 (The students of other department opting IDSE paper can write the answer in **Sanskrit or English or Hindi or Odia**.)
3. In Sem-III, out of 5 papers, first 3 papers are common for all and the last 2 papers i.e. SAN-304 & SAN-305 are of **Special Papers**. Students can opt either Group-A or Group-B or Group-C.
4. In Sem-IV, out of 5 papers, first 2 papers are common for all and the 3rd and 4th papers i.e. 403 & 404 are of **Special Paper**. Students can opt either Group-A or Group-B or Group-C. The last paper i.e. 405 is of Dissertation and it is common for all.
5. There are five Lecture hours of teaching per week for each paper including remedial class.
6. The duration of examination for each paper shall be of **Three hours** except Course No. 405 of IV Semester.

7. Pass percentage:

- ❖ The minimum marks required to pass any paper are **40 percent** in each paper and 40 percent in aggregate of a semester.
- ❖ No students will be allowed to avail more than 03 (three) chances to pass in any paper inclusive of first attempt.

प्रश्नपत्रनिर्माणविधि:

- ❖ चत्वारः दीर्घोत्तरमूलकप्रश्नाः - $६ \times ४ = २४$
(सर्वेभ्यः एककेभ्यः द्वौ द्वौ कृत्वा अष्ट प्रश्नाः आगच्छेयुः। छात्राः तु चतुरः प्रश्नान् साधयिष्यन्ति।)
- ❖ संक्षिप्तोत्तरमूलकाः द्वादश प्रश्नाः - $२.५ \times १२ = ३०$
(प्रत्येकम् एककेभ्यः चत्वारः प्रश्नाः भवेयुः। छात्राः तु प्रत्येकम् एककेभ्यः त्रीन् प्रश्नान् साधयिष्यन्ति।)
- ❖ बहुविकल्पीयाः षोडश प्रश्नाः (चतुर्भ्यः एककेभ्यः चत्वारः चत्वारः प्रश्नाः भवेयुः।) - $१ \times १६ = १६$

स्नातकोत्तर पाठ्यक्रमः, संस्कृतविभागः
गङ्गाधरमेहेरविश्वविद्यालयः, सम्बलपुरम्,
ओड़िशा

प्रथमाद्धवार्षिकः (SEMESTER-I)

SAN-101=वैदिकसाहित्यम्- १

1. Course Code- SAN-101

2. Course Title-वैदिकसाहित्यम्- १

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The course is meant for beginning depth study of the Rig Vedic hymns depicting several Deities thus expressing the ancient Indians religious belief system. This course also provides the knowledge about Upanishads.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	ऋग्वेदः ऋग्वेदतः अधःस्थनिर्वाचितानि सूक्तानि – क. इन्द्रसूक्तम् (१.३२), घ. हिरण्यगर्भः (१०.१२१) ख. अग्निसूक्तम् (४.७), ङ. वाक् (१०.१२५) ग. विश्वामित्रनदीसंवादः (३.३३), च. नासदीयसूक्तम् (१०.१२९)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	ईशावास्योपनिषद्	१७. ५
UNIT- III, & IV तृतीयः एककः, चतुर्थः एककः	शुनःशेषोपाख्यानम् ऐतरेयब्राह्मणे त्रयस्त्रिंशः अध्यायः, हरिश्चन्द्रोपाख्यानम् अथवा शुनःशेषोपाख्यानम्	३५

6. Course Learning Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	Students will be able to comprehend why ancient Indians venerated the natural Gods and goddesses.
CO-2	Students can distinguish accents, Vedic meters, and figures of speech.
CO-3	Students will be able to define Upanishad, Samhita, Brahmana, and Aranyaka.
CO-4	Students will be able to comprehend the purposes of human existence.

CO-PO Mapping SAN 101							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	2	3	3	2	3	2
CO2	2	1	3	3	2	1	1
CO3	2	3	2	3	2	2	1
CO4	2	2	3	2	3	2	3

CO-PSO Mapping SAN-101							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PO-7
CO1	3	2	3	3	3	3	2
CO2	2	2	3	2	2	2	3
CO3	3	2	3	3	2	2	1
CO4	2	3	3	2	3	2	3

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

1. The new vedic selection, part – I & II, Telenga & Chaubey, Bharatiya Vidya prakashan , Delhi
2. नवीनवैदिकसञ्चयनम्, भागः - प्रथमः द्वितीयश्च, जमुनापाठकस्ताथा उमेशप्रसादसिंहः, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।
3. ईशावास्योपनिषद्, विजयशङ्कर पाण्डेयः, मोतीलालबनारसीदासः, दिल्ली ।
4. ईशादि नौ उपनिषद्, गीताप्रेस, गोरखपुरम् ।
5. हरिश्चन्द्रोपाख्यानम्, डॉ. सुषमापाण्डेयः, मोतीलालबनारसीदासः, दिल्ली ।
6. हरिश्चन्द्रोपाख्यानम्, ऊमाशङ्करशर्मा ऋषिः, चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी ।
7. हरिश्चन्द्रोपाख्यानम्, पण्डितनिराकारसण्णः, साम्बिदीप्रकाशनम्, पुरी ।

SAN-102= संस्कृतव्याकरणम् – १

1. Course Code- SAN-102
2. Course Title-संस्कृतव्याकरणम्– १
3. Credit- 4
4. Course Objectives-

To speak perfect Sanskrit, the students must know the Sanskrit Grammar. Sandhi and Samasaare the aspects of the Sanskrit Grammar. The Students will acquire the fundamental knowledge on Sandhi Padas & Samasa Padas to read the Sandhi Prakarana and SamasaPrakarana of Laghusiddhantakaumudi.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	भट्टोजिदीक्षितप्रणीता सिद्धान्तकौमुदी (अच् सन्धिप्रकरणम् – सूत्राणि ४७, ४८, ५२, ५३, ५४, ६०, ६१, ६२, ६३, ६७, ६८, ६९, ७०, ७१, ७२, ७६, ७९, ८०, ८४, ८५, ८६, ८७, ८८, ८९)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	भट्टोजिदीक्षितप्रणीता सिद्धान्तकौमुदी (हल्सन्धिप्रकरणम् – सूत्राणि १११ - १२५)	१७. ५
UNIT-III	भट्टोजिदीक्षितप्रणीता सिद्धान्तकौमुदी	१७. ५

तृतीयः एककः	(हल्सन्धिप्रकरणं विसर्गसन्धिप्रकरणञ्च सूत्राणि - १२६, १२७, १२८, १२९, १३०, १३१, १३२, १३३, १३४, १३८, १४८, १४९)	
UNIT- IV चतुर्थः एककः	भट्टोजिदीक्षितप्रणीता सिद्धान्तकौमुदी (विसर्गसन्धिप्रकरणम् - सूत्राणि १५०, १५१, १५२, १५३, १५४, १५५, १५६, १५७, १५८, १६०, १६१)	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	Understand the definition of Sandhi and Vowel Sandhi Sutras of LaghuSiddhantakaumudi.
CO2	Interpret the Consonant Sandhi Sutras and Compare with Vowel Sandhi Sutras.
CO3	Understand the Samasa Sutras by the study of Sandhi Sutras perfectly.
CO4	Apply the Sandhi Words like सुध्युपास्यः, मध्वरिः, नायकः, पावकः, सच्चित्, वागीशः, विष्णुस्त्राता, भास्करः etc. while writing and speaking Sanskrit.

CO-PO Mapping SANSKRIT-102

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO-1	2	2	1	2	3	3	3
CO-2	2	3	1	2	3	3	3
CO-3	2	3	3	2	1	3	3
CO-4	3	3	3	3	3	3	3

CO-PSO Mapping SANSKRIT-102

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO-1	3	2	2	2	3	2	3
CO-2	2	2	2	2	3	2	3

CO-3	3	2	2	3	3	2	3
CO-4	3	3	3	3	3	2	3

7. Recommended Books (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (सप्तभागसमन्विता) श्रीगोविन्दाचार्यः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
२. लघुसिद्धान्तकौमुदी, कान्ताभाटिआ, भारतीय विद्याप्रकाशनम्, वाराणसी ।
३. लघुसिद्धान्तकौमुदी, हरेकान्तमिश्रः, भारतीय विद्याप्रकाशनम्, वाराणसी ।

SAN-103 =संस्कृतरूपकम्

1. Course Code- SAN-103

2. Course Title- संस्कृतरूपकम्

3. Credit- 4

4. Course Objectives- This course introduces two very great compositions of the Sanskrit Play. Both of the courses represent the unique forms of social drama.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	रत्नावलीनाटिका श्रीहर्षप्रणीता “रत्नावली” इति नाटिका (अङ्कः- १)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	रत्नावलीनाटिका श्रीहर्षप्रणीता “रत्नावली” इति नाटिका (अङ्कः- २)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	उत्तररामचरितम् भवभूतिप्रणीतम् “उत्तररामचरितम्” इति नाटकम् (अङ्कः- १)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	उत्तररामचरितम् भवभूतिप्रणीतम् “उत्तररामचरितम्” इति नाटकम् (अङ्कः- २)	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	Students will understand the structural patterns of Sanskrit dramatic compositions.

CO2	Students will mention and interpret the depiction of nature in various human forms and emotions in two of the dramas.
CO3	Students will analyse the origin and development of Sanskrit plays and develop their dramatic standard of Sanskrit Literature .
CO4	Students will apply the values and ethics of Dramas of their day do day life as well as their surroundings.

CO-PO Mapping SANSKRIT-103

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO-1	2	2	2	2	2	3	3
CO-2	2	3	3	3	2	3	3
CO-3	3	3	3	3	3	3	3
CO-4	3	3	3	3	3	3	3

CO-PSO Mapping SANSKRIT-103

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO-1	3	2	2	2	3	1	3
CO-2	3	2	2	3	3	1	3
CO-3	3	2	3	3	3	1	3
CO-4	3	3	3	3	3	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. रत्नावलीनाटिका, डा. बालगोविन्द झा, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।
२. रत्नावलीनाटिका, वैजनाथपाण्डेयः, मोतीलालबनारसीदासः, दिल्ली ।
३. उत्तररामचरितम्, आनन्दस्वरूपः, मोतीलालबनारसीदासः, दिल्ली ।
४. उत्तररामचरितम्, आनन्दस्वरूप, रमाकान्तत्रिपाठी, चौखम्बा-सुरभारती-प्रकाशनम्, वाराणसी ।

SAN-104 = भारतीयदर्शनम्-१

1. Course Code- SAN-104

2. Course Title- भारतीयदर्शनम्-१

3. Credit- 4

4. Course Objectives- The objective of this course is to introduce the Post-graduate students with the fundamental idea on Indian Philosophy, develop a vision on the difference between the Siddhantas of Darshanas, develop the research capacity in students to understand the essence of Darshanas and analyze the philosophical contents of Sankhya as well as Vedanta.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	सांख्यकारिका ईश्वरकृष्णप्रणीता सांख्यकारिका (कारिका:= १-३९)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	सांख्यकारिका ईश्वरकृष्णप्रणीता सांख्यकारिका (कारिका:= ४०-७२)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	वेदान्तसारः सदानन्दयोगीन्द्रप्रणीतः वेदान्तसारः (प्रारम्भतः अध्यारोपसमाप्तिं यावद्)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	वेदान्तसारः सदानन्दयोगीन्द्रप्रणीतः वेदान्तसारः (अपवादतः ग्रन्थसमाप्तिं यावद्)	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	This course are to help students to apply the theory of darshana with regards to inter-disciplinary studies.
CO-2	Students will understand the differences of various Astikadarshana.
CO-3	Students will understand the term Moksha by reading these texts.
CO-4	This course will cultivate the ideas of various philosophical analogy.

CO-PO Mapping SAN 104							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	2	1	2	3	1
CO2	2	3	2	2	1	2	3
CO3	3	1	1	3	3	1	2
CO4	3	3	3	1	3	2	2

CO-PSO Mapping SAN 104							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	1	2	3	2	2	1	2
CO2	2	3	1	2	3	3	1
CO3	3	1	2	1	1	3	3
CO4	1	2	2	2	1	1	3

7. Books Recommended (विषयसंपृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. सांख्यकारिका, आचार्यजगन्नाथशास्त्री, मोतीलालबनारसीदासः, दिल्ली।
२. सांख्यकारिका, चौखम्बा ओरियण्टलीया, वाराणसी।
३. वोदान्तसारः, रामशरणत्रिपाठीशास्त्री, चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी।
४. वोदान्तसारः, कृष्णकान्तत्रिपाठी, साहित्यभण्डारः, मेरठ।
५. वेदान्तसारः, बदरीनाथशुक्लः, मोतीलालबनारसीदासः, दिल्ली।

SAN-105 =वैदिक-संस्कृतसाहित्ययोरितिहासः

1. Course Code- SAN-105

2. Course Title-वैदिक-संस्कृतसाहित्ययोरितिहासः

3. Credit- 4

4. Course Objectives- The students will learn about the vast and glorious history of Vedic and Classical Literature such as Veda, Brahmana, Aranyaka, Upanishad, Mahakavyas, Gadyakavyas, Gitikavyas, Champukavyas, Natakas and Kathasahitya etc.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	संहितासाहित्यम् ऋक्-संहिता, यजुः- संहिता, साम-संहिता, अथर्व-संहिता	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	ब्राह्मणम्, आरण्यकम्, उपनिषद् क. ब्राह्मणस्य अर्थः, स्वरूपम् तथा प्रमुखानां ब्राह्मणग्रन्थानां परिचयः। ख. आरण्यकस्य अर्थः, स्वरूपम् तथा प्रमुखानाम् आरण्यकग्रन्थानां परिचयः। ग. उपनिषदः अर्थः, स्वरूपम् तथा प्रमुखानाम् उपनिषदां परिचयः।	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	महाकाव्यसाहित्यम्, दृश्यकाव्यसाहित्यम् च क. कालिदासः, अश्वघोषः, भारविः, भट्टिः, माघः, श्रीहर्षः। ख. भासः, कालिदासः, विशाखादत्तः, शूद्रकः, भट्टनारायणः, भवभूतिः।	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	गद्य-चम्पू-गीतिकाव्यानि कथासाहित्यञ्च क. सुबन्धुः, बाणभट्टः, दण्डी। ख. चम्पूकाव्यानि = नलचम्पूः (त्रिविक्रमभट्टः), यशस्तिलकचम्पूः (सोमप्रभसूरिः), जीबन्धरचम्पूः (हरिश्चन्द्रः), चम्पूरामायणम् (भोजराजः)। ग. गीतिकाव्यानि = मेघदूतम्, ऋतुसंहारम् (कालिदासः), शतकत्रयम् (भर्तृहरिः), गीतगोविन्दम् (जयदेवः)। घ. गुणाढ्यः, विष्णुशर्मा, पण्डितनारायणः।	१७. ५

6. Course Learning Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	Students will understand the Four Vedass i.e Rugveda, Yajurveda, Samaveda and Atharvaveda.
CO2	Students will interpret the Brahmana texts, Aranyaka texts and Upanishad texts.
CO3	Students will analyse the Sanskrit Mahakavyas such as Kumarasambhavam, Raghuvamsham, Kiratarjuniyam etc and Sanskrit Dramas like Abhijnanashakuntalam, Swapnavasavaduttam, Mruchhakatikam, Uttararamacharitam etc
CO4	Students will understand, compare, critically analyse the Vedic Sanskrit Texts and Classical Sanskrit Texts and apply the Indian Knowledge Systems.

CO-PO Mapping SANS-105

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO-1	2	3	3	3	3	2	3
CO-2	2	3	2	3	3	2	3
CO-3	3	3	3	3	3	2	3
CO-4	3	3	3	3	3	2	3

CO-PSO Mapping SANS-105

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO-1	3	2	2	1	3	1	3
CO-2	3	2	2	1	3	1	3
CO-3	3	3	3	3	3	1	3
CO-4	3	3	3	3	3	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः (संस्कृतम्), जगदीशचन्द्रमिश्रः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी।
२. वैदिक साहित्य एवं संस्कृति, कपिलदेवद्विवेदी, विश्वविद्यालयप्रकाशन, वाराणसी।
३. वैदिक साहित्य एवं संस्कृति, रमाशङ्कर त्रिपाठी, कृष्णदाससंस्कृतसीरीज्, वाराणसी।
४. वैदिक साहित्य एवं संस्कृति, बलदेव-उपाध्यायः, वाराणसी।
५. वेद व्याख्या की दीशाएँ, वि. वि. चौवे।
६. History of Indian Literature, M. Winternitz.
७. संस्कृतसाहित्येतिहासः, आचार्यलोकमणिदाहालः, चौखम्बा-कृष्णदास-अकादमी, वाराणसी।
८. संस्कृत साहित्य का इतिहास, बलदेव उपाध्याय, शारदानिकेतनम्, वाराणसी।
९. संस्कृत साहित्य का अभिनव इतिहास, राधावल्लभत्रिपाठी, विश्वविद्यालयप्रकाशनम्, वाराणसी।
१०. संस्कृत साहित्यर इतिहास, हरेकृष्ण शतपथी, कितावमहल्, कटकम्।
११. History of Sanskrit Literature, A.B. Keith, MLBD, Delhi.।
१२. Hisrory of Classical Sanskrit Literature, M. Krishnamachariar, MLBD, Delhi.

द्वितीयाह्रवार्षिक : (SEMESTER-II)

SAN-201=भारतीयदर्शनम् - २

1. Course Code- SAN-201

2. Course Title- भारतीयदर्शनम् - २

3. Credit- 4

4. **Course Objectives**-The course exposes the students to think analytically and logically. This is useful in constructing arguments for defending the concepts.

5. **Course Divisions**

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	तर्कसंग्रहः अन्नम्भट्टप्रणीतः तर्कसंग्रहः (मङ्गलाचरणतः करणसमाप्तिं यावद्)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	तर्कसंग्रहः अन्नम्भट्टप्रणीतः तर्कसंग्रहः (प्रत्यक्षप्रमाणनिरूपणतः ग्रन्थसमाप्तिं यावद्)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	अर्थसंग्रहः लौगाक्षिभास्करप्रणीतः अर्थसंग्रहः (मङ्गलाचरणतः नामधेयमीमांसायाः पूर्वं यावत्)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	अर्थसंग्रहः लौगाक्षिभास्करप्रणीतः अर्थसंग्रहः (नामधेयमीमांसातः ग्रन्थसमाप्तिं यावत्)	१७. ५

6. Course Learning Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	By the end of the course the students will be able to learn various forms of Vedic wisdom, the mantras in details with different commentaries on Rigveda, Yajur Veda and Atharva Veda.
CO2	They can able to the proper procedures, mantras, and symbolic meanings associated with various rites performed by priests.
CO3	they will be able to explore metaphysical questions concerning the ultimate nature of existence (Brahman) and the relationship between the individual soul and the cosmic consciousness.
CO4	By analysing the roots, forms, and meanings of words, Nirukta helps unravel the linguistic nuances and historical context of Vedic texts.

CO-PO Mapping SANS -201							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	3	2	1	3	1	3
CO2	2	2	3	2	3	3	1
CO3	2	3	1	3	2	2	2
CO4	3	1	2	2	3	2	1

CO-PSO Mapping SANS-201							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	2	2	2	3	1	1
CO2	3	3	3	3	1	2	2
CO3	2	3	2	1	2	2	2
CO4	1	1	3	2	3	3	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां ग्रन्थानां सूचिका)

१. तर्कसंग्रहः, श्रीगोविन्दाचार्यः, चौखम्बा-सुरभारती-प्रकाशनम्, वाराणसी ।
२. तर्कसंग्रहः, राकेशशास्त्री, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठान, वाराणसी ।
३. तर्कसंग्रहः, दयानन्दभार्गव, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
४. तर्कसंग्रहः, केदारनाथत्रिपाठी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
५. अर्थसंग्रहः, कामेश्वरनाथमिश्रः, चौखम्बा-सुरभारती-प्रकाशनम्, वाराणसी ।
६. अर्थसंग्रहः, वाचस्पति उपाध्याय, चौखम्बा ओरियेण्टलिया, वाराणसी ।
७. अर्थसंग्रहः, डारंजेश्वरशास्त्रिमुसलगाँवकरः, चौखम्बा-संस्कृत-संस्थानम् ।

SAN-202= संस्कृतव्याकरणम् – २

1. Course Code- SAN-202

2. Course Title-संस्कृतव्याकरणम् – २

3. Credit- 4

4. Course Objectives-In the first two units of this Paper, the students will learn about the Krudantapadas of Krudanta Prakarana of Laghusiddhantakaumudi. In Third Unit, by

reading the Paspasahnika of Mahabhasya, the students will gain knowledge regarding the definition of Sabda, the necessity of reading Panini's Grammar, the relationship of Sabda and Artha etc. In fourth unit, the students will learn about the Paniniyashiksha which deals with Sanskrit linguistics such as phonetics, phonology, study of sound, letters of the Sanskrit Alphabets, the process of speech production, the pronouciation place and prayatna of Sanskrit letters, the perfect pronouciation of Sanskrit words etc.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	भट्टोजिदीक्षितप्रणीता सिद्धान्तकौमुदी कृत्यप्रकरणम् (सि.कौ.सूत्राणि= २८२९- २८५०)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	वरदराजप्रणीता लघुसिद्धान्तकौमुदी कृत्यप्रकरणम् (सि.कौ.सूत्राणि= २८५१- २८७०)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	महाभाष्यम् पतञ्जलिप्रणीतं महाभाष्यम् –पस्पशाह्निकम् इति प्रथमाह्निकम्	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	पाणिनीयशिक्षा पाणिनीयशिक्षा	१७. ५

6. Course Learning Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	Students will understand the of Krutyaprakarana of Siddhantakaumudi.
CO2	Students will mention and interpret and critically think the sutras of Krutyaprakarana of Siddhantakaumudi.
CO3	Students will understand and analyse the Paspasahnika of Mahabhasya.
CO 4	Students will understand and apply the Paniniyashiksha . They will be able to pronounce the Sanskrit Words as well as Sanskrit Sentences perfectly.

CO-PO Mapping SANSKRIT-202

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO-1	2	2	1	2	1	3	3
CO-2	3	3	3	1	1	2	3
CO-3	3	3	3	3	3	2	3
CO-4	3	3	3	2	1	2	3

CO-PSO Mapping SANSKRIT-202

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO-1	3	2	2	2	3	1	3
CO-2	3	3	2	2	3	1	3
CO-3	3	3	2	1	3	1	3
CO-4	3	3	3	1	3	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (सप्तभागसमन्विता) श्रीगोविन्दाचार्यः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
२. महाभाष्यम्, भीमसिंह वेदालङ्कार, विद्यानिधिशोधसंस्थान, कुरुक्षेत्र।
३. महाभाष्यम् (पस्पशाह्निकम्), मधुसूदनप्रसादमिश्रः, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी ।
४. महाभाष्यम् (पस्पशाह्निकम्), जयशङ्करलालत्रिपाठी, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।
५. महाभाष्यम्, चारुदेवशास्त्री, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
६. पाणिनीयशिक्षा, शिवराज आचार्यकौण्डिन्यायनः, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी ।
७. पाणिनीयशिक्षा, दामोदरमहतो, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।

SAN-203=संस्कृतालङ्कारशास्त्रम्- १

1. Course Code- SAN-203

2. Course Title-संस्कृतालङ्कारशास्त्रम् – १

3. Credit- 4

4. Course Objectives-The course aims at enlightening the students with definition of poetry, Power of words, types and sub-types of Dhvanior suggestion. Kāvya prakāśa is a key text in the field of ancient Sanskrit literary criticism.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	ध्वन्यालोकः	३५
UNIT-II द्वितीयः एककः	आनन्दवर्द्धनाचार्यविरचितः ध्वन्यालोकः (प्रथमः उद्योतः)	
UNIT-III तृतीयः एककः	काव्यप्रकाशः	३५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	मम्मटाचार्यविरचितकाव्यप्रकाशतः निर्वीचिताः एते अलङ्काराः = अनुप्रासः, श्लेषः, वक्रोक्तिः, उपमा, निदर्शना, अर्थान्तरन्यासः, दृष्टान्तः, विभावना, विशेषोक्तिः, रूपकम्, उत्प्रेक्षा, समासोक्तिः, अपह्नुतिः, स्वभावोक्तिः, विरोधाभासः, संकरः, संसृष्टिः	

6. Course Outcome

Course Outcome	CO Statement
CO1	After the completion of the course a learner will be enriched with the sufficient tools for poetic appreciation.
CO2	After studying this course students will be able to escalate and will enjoy the poetic beauty.
CO3	Students will acquire an in-depth knowledge of the theories of Rasa and Dhvani.
CO4	Students will form a deep knowledge of poetic faults, poetic-excellences, and Figures of speech as propounded by Mammata.

CO-PO Mapping SANS -203							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	3	2	1	3	1	3
CO2	2	2	3	2	3	3	1
CO3	2	3	1	3	2	2	2
CO4	3	1	2	2	3	2	1

CO-PSO Mapping SANS-203							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	2	2	2	3	1	1
CO2	3	3	3	3	1	2	2
CO3	2	3	2	1	2	2	2
CO4	1	1	3	2	3	3	1

7. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. ध्वन्यालोकः, प्रथमः उद्योतः, रामसागरत्रिपाठी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
२. ध्वन्यालोकः, शिवप्रसादद्विवेदी, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी।
३. ध्वन्यालोकः, सूर्यमणिरथः, साम्बिदी-प्रकाशनम्, पुरी।
४. साहित्यदर्पणः (चन्द्रकलाटीका), शेषराजशर्मरिग्मी, कृष्णदाससंस्कृतसिरिज, वाराणसी।
५. साहित्यदर्पणः (विमलाटीका), शालिग्रामशास्त्री, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
६. काव्यप्रकाशः, आचार्यविश्वेश्वरः, ज्ञानमण्डललिमिटेड, वाराणसी।
७. काव्यप्रकाशः, आचार्यश्रीनिवासशर्मा, भारतीय विद्याप्रकाशन, वाराणसी।

SAN- 204= धर्मशास्त्रं अर्थशास्त्रञ्च

1. Course Code- SAN-204

2. Course Title-मनुस्मृति: अर्थशास्त्रञ्च

3. Credit- 4

4. Course Objectives-The objective of this course is to introduce various aspects of Dharma and Arthasastra, to enable students to read the text on their own, to understand the method of Manu and Kautilya on the present social and political situation, to analyze the picture of social life and societal values.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	मनुस्मृतिः मनुस्मृतिः (द्वितीयः अध्यायः, श्लोकाः- १-५५)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	मनुस्मृतिः मनुस्मृतिः (सप्तमः अध्यायः, श्लोकाः- १ - ४२)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	मनुस्मृतिः मनुस्मृतिः (सप्तमः अध्यायः, श्लोकाः- ४३-७०)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	अर्थशास्त्रम् कौटिलीयम् अर्थशास्त्रम्, अधिकरणम्- १, प्रकरणम्- १-६, अध्यायाः- १-१०	१७. ५

6. Course Learning Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	The main learning outcomes of this course are to enable students to understand the application of the Shastras in the current scenario.
CO-2	The course will be enabling students in finding the solutions for various societal problems.
CO-3	Students will be able to develop a true vision of Dharma and Artha as Purusartha.
CO-4	This course will help students to analyse the political process of ancient Indian legal studies.

CO-PO Mapping SAN 204							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	1	2	2	3	2	2
CO2	3	3	3	3	2	1	1
CO3	1	2	2	3	1	3	3
CO4	3	3	1	2	3	2	2

CO-PSO Mapping SAN 204							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	2	3	3	1	3	1
CO2	1	3	1	1	3	2	3
CO3	3	1	2	2	3	3	2
CO4	1	2	3	1	2	2	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. मनुस्मृति: (मन्वर्थमुक्तावलिटीका), गिरिधरगोपालशर्मा, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी।
२. मनुस्मृति: (मन्वर्थमुक्तावलिटीका), हरगोविन्दशास्त्री, चौखम्बासंस्कृतभवन, वाराणसी।
३. अर्थशास्त्रम्, वाचस्पतिगैरेला, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी।
४. अर्थशास्त्रम्, कमलनयन शर्मा, जगदीशसंस्कृत पुस्तकालय, जयपुर।
५. अर्थशास्त्रम् भाग:-प्रथमः, टि. गणपतिशास्त्री, अनन्तशयनसंस्कृतग्रन्थाबलिः।

SAN- 205=संस्कृतकाव्यसाहित्यम्- १

1. Course Code- SAN-205

2. Course Title-संस्कृतकाव्यसाहित्यम्- १

3. Credit- 4

4. **Course Objectives**-The objective of this course is to give the students glimpses of the rich Sanskrit literary tradition through the reading of two very literary compositions of Kadambari and Naisadhiyacharitam. The Naisadhiyacharitam represents a linguistically complex and imaginative classical poetry and the other one - Kadambari is a literary work in every sense.

5. **Course Divisions**

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I & UNIT-II प्रथमः एककः द्वितीयः एककश्च	नैषधीयचरितम् श्रीहर्षप्रणीतं नैषधीयचरितम्, प्रथमः सर्गः (श्लोकाः- १- ५४)	३५
UNIT-III & UNIT-IV तृतीयः एककः चतुर्थः एककश्च	कादम्बरी बाणभट्टप्रणीता कादम्बरी-महाश्वेतावृत्तान्तः (प्रारम्भतः पुण्डरीकशरीरवर्णनं यावत्)	३५

6. **Course Outcomes-**

Course Outcome	CO Statement
CO1	The course aims at making the learners acquainted with the highest forms of prosewritings with its poetic beauty along with social and cultural relevance.
CO2	This paper is intended for making the students acquainted with a great Mahakavya that is Naisadhiyacharitam.
CO3	Students will get the knowledge through this text in the light of poetic analysis.
CO4	They will also get the knowledge about origin and development of different types of Mahakavya and Gadyakavya.

CO-PO Mapping SANS -205							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	2	2	2	1	2
CO2	2	2	3	3	2	1	2
CO3	2	2	3	2	3	2	1
CO4	3	1	2	1	2	3	2

CO-PSO Mapping SANS-205							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	2	3	2	2	2	3
CO2	3	3	2	2	3	3	2
CO3	2	3	2	3	3	2	2
CO4	3	3	3	3	2	2	3

7. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. नैषधीयचरितम्, तारिणीश झा, प्रकाशनकेन्द्र, लखनऊ।
२. नैषधीयचरितम्, मोहनदेवपंत, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
३. कादम्बरी, शेषराजशमरिग्मी, चौखम्बा-सुरभारती-प्रकाशनम्, वाराणसी।
४. कादम्बरी(महाश्वेतावृत्तान्तः), मोहनदेवपंत, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
५. कादम्बरी(महाश्वेतावृत्तान्तः), श्रीकृष्णमोहनशास्त्री, गोकुलदास-संस्कृत-ग्रन्थमाला, वाराणसी।
६. कादम्बरी (महाश्वेतावृत्तान्तः), राजदेवमिश्रः, चौखम्बा-सुरभारती-प्रकाशनम्, वाराणसी।

शृङ्खलाभित्तिक : निर्दिष्ट : निर्वाचितविषय :
(DSE PAPER= Discipline Specific Elective Paper)
SAN-206 (A)= गीतिकाव्यं प्रकरणञ्च

1. Course Code- SAN-206 (A)

2. Course Title-गीतिकाव्यं प्रकरणञ्च

3. Credit- 4

4. **Course Objectives**-The objective of this course is to give the students glimpses of the rich Sanskrit literary tradition through studying of two important literary compositions of Mruchhakatikam and Meghadutam. Mruchhakatikam represents the unique forms of social drama and Meghadutam represents the unique forms of classical poetry.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I & UNIT-II प्रथमः एककः द्वितीयः एककश्च	मेघदूतम् मेघदूतम् (उत्तरमेघः)	३५
UNIT-III & UNIT-IV तृतीयः एककः चतुर्थः एककश्च	मृच्छकटिकम् शूद्रकप्रणीतं मृच्छकटिकम् (अङ्काः- १-२)	३५

6. Course Outcome

Course Outcome	CO Statement
CO1	After completion of the course students will be able to understand the various aspects of social life as well as dramatic standard of Sanskrit literature.
CO2	Students will understand the structural patterns of Sanskrit dramatic compositions and also origin and development of Sanskrit plays.
CO3	After completion of Sudrakas Mruchhakatikam, students will be exposed to the various aspects of socio-political life and poetic standard of Sanskrit Rupakas along with moral, ethical, values etc.
CO4	Students will be able to see the depiction of nature in various human forms and emotions through Sudrakas Mruchhakatikam. Students will be able to know the differences of Prakarana form of Drama.

CO-PO Mapping SANS -206 (A)							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	1	2	2	3	3	3	3
CO2	1	1	2	1	3	3	3
CO3	1	1	3	3	3	3	3
CO4	2	2	3	3	3	3	3

CO-PSO Mapping SANS-206 (A)							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	2	2	2	2	1	3
CO2	3	2	2	2	2	1	3
CO3	2	2	2	2	2	1	3
CO4	2	2	2	2	2	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. मेघदूतम्, शेषराजशर्मिणी, चौखम्बा-सुरभारती-प्रकाशनम्, वाराणसी ।
२. मेघदूतम्, मोहनदेवपंत, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
३. मेघदूतम् (मल्लिनाथटीकोपेतम्), शिवपूजन सहायः, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
४. मेघदूतम्, शिवबालकद्विवेदी, चौखम्बापब्लिशर्स, वाराणसी ।
५. मृच्छकटिकम्, रमाशङ्कर त्रिपाठी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
६. मृच्छकटिकम्, जयशङ्करलाल त्रिपाठी, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।

SAN-206 (B)=गद्यसाहित्यम्

1. Course Code- SAN-206 (B)

2. Course Title-गद्यसाहित्यम्

3. Credit- 4

4. Course Objectives-The Course aims at making the learners acquainted with the highest forms of prosewritings with it's poetic beauty along with social relevance.

5. Course Divisions-

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I & UNIT-II प्रथमः एककः द्वितीयः एककश्च	दशकुमारचरितम् दण्डिप्रणीतं दशकुमारचरितम् (अष्टमः उच्छ्वासः)	३५
UNIT-III & UNIT-IV तृतीयः एककः चतुर्थः एककश्च	हर्षचरितम् वाणभट्टप्रणीतं हर्षचरितम् (पञ्चमः उच्छ्वासः)	३५

6. Course Outcome

Course Outcome	CO Statement
CO1	The course aims at making the learners acquainted with the highest forms of prosewritings with its poetic beauty along with social and cultural relevance.
CO2	Students will know about the Prose (Gadya Kavya) of Sanskrit and be able to write in Sanskrit language.
CO3	Students would be able to know the origin and development of Sanskrit Prose literature.
CO4	They will know about important prose romances and fables of Sanskrit.

CO-PO Mapping SANS -206 (B)							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	3	3	3	3	3
CO2	2	2	2	1	3	3	3
CO3	2	2	3	3	3	3	3
CO4	2	2	3	3	3	3	3

CO-PSO Mapping SANS-206 (B)							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	2	2	2	3	1	3
CO2	3	2	2	2	3	1	3
CO3	3	2	2	2	3	1	3
CO4	3	2	3	2	3	1	3

1. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. दशकुमारचरितम्, विश्वनाथ झा, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
२. हर्षचरितम् (केवलं पञ्चमः उच्छ्वासः), शिवनाथपाण्डेयः, चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी।
३. हर्षचरितम्, मोहनदेवपंत, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।

SAN-206 (C) = भारतीयदर्शनम्

1. Course Code- SAN-206 (C)

2. Course Title- भारतीयदर्शनम्

3. Credit- 4

4. **Course Objectives**-The objective of this course is to introduce the students with the basics of Yoga philosophy, develop a vision on the theory of Pramana, prameya and their utilization in everyday life, to develop the research capacity in students to understand the essence of Darshanasastra, to analyze the impact of yoga and darshana on human life.

5. **Course Divisions**

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	योगसूत्रम् पतञ्जलिकृतं योगसूत्रम्, प्रथमः पादः	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	योगसूत्रम् पतञ्जलिकृतं योगसूत्रम्, द्वितीयः पादः	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	बौद्धदर्शनम् सर्वदर्शनसंग्रहे संगृहीतं बौद्धदर्शनम् (प्रारम्भतः सामान्यखण्डनस्य समाप्तिं यावद्)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	जैनदर्शनम् सर्वदर्शनसंग्रहे संगृहीतं जैनदर्शनम् (प्रारम्भतः महाव्रतानां पञ्चभेदसमाप्तिं यावद्)	१७. ५

6. **Course Outcome**

Course Outcome	CO Statement
CO1	After studying this course students will get the basics idea of Yoga philosophy and will be able to analyze the impact of yoga and darshana on human life.
CO2	After completion of this course they will able to develop a vision on the theory of Pramana, prameya and their utilization in everyday life,
CO3	After studying this course students will understand the essence of Darshanasastra to carryout the research.
CO4	After completion of this course,students will able to apply the theory of

CO-PO Mapping SANS -206 (C)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	2	1	2	3	3	3
CO2	2	2	1	2	3	3	3
CO3	1	2	1	2	3	3	3
CO4	3	2	1	2	3	3	3

CO-PSO Mapping SANS-206 (C)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	2	2	2	3	3	3
CO2	2	2	2	2	3	3	3
CO3	3	2	2	2	3	1	3
CO4	2	2	2	2	3	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. योगदर्शनम् (व्यासटीकोपेतम्), रमाशङ्कर त्रिपाठी, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी।
२. योगदर्शनम्, सुरेशचन्द्रश्रीवास्तव, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी।
३. योगदर्शनम्, हरिकृष्णदास गोयन्दका, गीताप्रेस, गोरखपुर।
४. सर्वदर्शनसंग्रहः, उमाशङ्करशर्मा ऋषि, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी।

तृतीयाब्दवार्षिक : (SEMESTER-III)

SAN-301=वैदिकसाहित्यम्- २

1. Course Code- SAN-301

2. Course Title-वैदिकसाहित्यम् - २

3. Credit- 4

4. Course Objectives

This course is intended to be an introduction to the students with various Yajur Vedic and Atharva Vedic hymns depicting several deities thus expressing the ancient Indians religious belief system. The students will be able to understand the Vedas with the help of etymological science, Vedic Grammar and the various aspects of phonological, morphological and accent related rules in the form of Pratishakhyas.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	क. यजुर्वेदः अध्यायः- ३२ प्रजापतिसूक्तम् (मन्त्राः- १-५) अध्यायः- ३४, शिवसंकल्पसूक्तम् (मन्त्राः- १-६) अध्यायः- ३६, शान्तिमन्त्राः (मन्त्राः- १-२४) ख. अथर्ववेदः पृथ्वीसूक्तम्-काण्डम् - १२.१, (मन्त्राः - १ - २०)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	निरुक्तम् यास्कप्रणीतं निरुक्तम् - प्रथमोऽध्यायः (१-३ पादाः)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	निरुक्तम् यास्कप्रणीतं निरुक्तम् - प्रथमोऽध्यायः (४-६ पादाः)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	ऋक्प्रातिशाख्यम् ऋक्प्रातिशाख्यम् - संज्ञापटलम्-१ निर्वाचिताः एताः संज्ञाः=समानाक्षर, सन्ध्यक्षर, स्वर, स्पर्श, सोष्म, व्यञ्जन, अनुनासिक, रक्त, अक्षर, अघोष, घोष, स्वरभक्ति, यम, संयोग, प्रगृह्य, रिफित।	१७. ५

6. Course Outcome

Course Outcome	CO Statement
CO1	Students will be engaged in a comparative analysis of Vedic words and their counterparts in classical Sanskrit. Vedic Sanskrit and classical Sanskrit exhibit differences in grammar, vocabulary, and usage, so this comparison may involve understanding the nuances and evolution of language across these two periods.
CO2	Students will be able to explain the origin and development of Vedic words through etymology. Etymology involves tracing the historical development of words, understanding their roots, and how meanings have evolved over time.
CO3	Students will be able to delve into the Rigveda, one of the oldest sacred texts in Hinduism, to analyze and understand the systematic wisdom it presents.
CO4	The various Rigveda commentaries are knowledgeable about Vedic grammar and etymology.

CO- PO Mapping SAN 301

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	1	3	3	2	2	2	3
CO2	3	2	2	2	3	1	2
CO3	2	1	3	1	1	3	2
CO4	2	1	1	3	3	2	1

CO-PSO Mapping SAN 301

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	2	2	3	2	3
CO2	1	3	3	3	2	1	1
CO3	2	2	1	1	1	3	2
CO4	1	1	2	3	2	2	3

7. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. नवीनवैदिकसञ्चयनम्, भागः - प्रथमः द्वितीयश्च, जमुनापाठकतथाउमेशप्रसादसिंह, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।
२. The newvedic selection, part – I & II, Teleng&Chaubey,Bharatiya Vidya Prakashan , Delhi.
३. निरुक्तपञ्चध्यायी, श्रीपण्डितछात्ररामशास्त्री, मेहेरचन्द्र-लछमनदास-पब्लिकेशनस्, दिल्ली ।
४. निरुक्तम्, आचार्यविश्वेश्वरः, ज्ञानमण्डललिमिटेड, वाराणसी ।
५. हिन्दीनिरुक्त, कपिलदेवशास्त्री, साहित्य भण्डारमेरठ ।
६. ऋक्प्रातिशख्यम्, ब्रजविहारि चौवे, भारतीय-विद्या-प्रकाशन, वाराणसी ।
७. ऋग्वेदप्रातिशख्यम्, वीरेन्द्रकुमारवर्मा, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठान, वाराणसी ।
८. ऋक्प्रातिशख्यम्, रामप्रसादत्रिपाठी, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतपरिसर्चइन्स्टिट्यूट, वाराणसी

SAN-302=भाषाविज्ञानम्

1. Course Code- SAN-302

2. Course Title-भाषाविज्ञानम्

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The students will know the concept of languages, its evaluation, classification and different constituents studied in the modern time and in the past such as phonetics, phonology, semantics, syntax and morphology etc.. The students also will learn Indo-European origin of Sanskrit, Veda and Avesta, Vedic and Classical Sanskrit, Pali, Prakrit and Apabhramsa and Chief Characteristics and Classifications of Indo-European Language.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	भाषा भाषायाः परिभाषा, विविधस्वरूपाणि, परिवर्तनस्य कारणानि ।	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	भाषाभित्तिकविज्ञानम् क. ध्वनिविज्ञानम् क. १. ध्वनिविज्ञानस्य अर्थः, वैदिकसंस्कृतध्वनयः लौकिकसंस्कृतध्वनयः च । क. २. ध्वनिपरिवर्तनस्य कारणानि । क. ३. ध्वनिनियमाः - ग्रिम-नियमः, ग्रासमेन-नियमः, वर्नर-नियमः । ख. पदविज्ञानम् ख. १. पदम्, वाक्यम् शब्दः च । ख. २. पदविभागः । ख. ३. रूपपरिवर्तनस्य कारणानि । ग. वाक्यविज्ञानम् ग. १. वाक्यस्य परिभाषा । ग. २. वाक्यस्य प्रकाराः वाक्यविभाजनञ्च । ग. ३. वाक्यपरिवर्तनस्य कारणानि । घ. अर्थविज्ञानम् घ. १. अर्थस्य लक्षणं महत्त्वञ्च । घ. २. अर्थज्ञानं कथं भवति, शब्दार्थयोः सम्बन्धः । घ. ३. अर्थपरिवर्तनस्य कारणानि ।	१७. ५

UNIT-III तृतीयः एककः	भाषायाः वर्गीकरणम् क. भाषायाः आकृतिमूलकवर्गीकरणम् । ख. भाषायाः पारिवारिकवर्गीकरणम् - ख.१. पारिवारिकवर्गीकरणस्य स्वरूपम् आधारः च । ख.२. भारोपीयपरिवारस्य महत्त्वम्, विभिन्नमानि उद्गमस्थानानि च । ख.३. मूलभारोपीयभाषायाः स्वरूपं तथा वैशिष्ट्यम् । ख.४. भारोपीयभाषापरिवारस्य विशेषताः । ख.५. भारोपीयभाषाणां परिचयः ।	१७.५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	भारतीयार्यभाषाः क. प्राचीनभारतीयार्यभाषाः । ख. मध्यकालीनभारतीयार्यभाषाः । ग. आधुनिकभारतीयार्यभाषाः ।	१७.५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	This course will be students to have comparative knowledge in history of language and linguistics.
CO-2	Students will be having detail knowledge on the Indo-European and Indo-Aryan language family.
CO-3	Students will be gathering knowledge about the process of linguistics and methodology of the language.
CO-4	The course will impart ideas on the various research works going on in the field of linguistics.

CO-PO Mapping SAN 302							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	1	3	2	3	3	2
CO2	3	3	2	3	2	2	2
CO3	2	2	2	1	1	3	3
CO4	1	3	1	2	3	1	2

CO-PSO Mapping SAN 302							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	1	2	1	2	1	2
CO2	2	3	3	3	3	1	3
CO3	3	1	2	2	3	3	1
CO4	1	2	3	1	2	2	1

7. Books Recommended (विषयसम्पृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. भाषा-विज्ञान एवं भाषा-शास्त्र, कपिलदेवद्विवेदी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।
२. भाषाविज्ञान, डॉ. भोलानाथतिवारी, किताबमहल, इलाहाबाद।
३. भाषाविज्ञानम् (संस्कृतम्), शारदा चतुर्वेदी, भारतीय-विद्या-संस्थानम्, वाराणसी।
४. भाषाविज्ञानम्, कर्णसिंह, साहित्य भण्डार, मैरठ।
5. Elementary Science of Language, I.J.S. Taraporewala.
6. Linguistic Introduction to Sanskrit, B.K. Ghosh.

SAN-303=गवेषणापद्धति:(Research Methodology)

1. Course Code- SAN-303

2. Course Title-गवेषणापद्धति: (Research Methodology)

3. Credit- 4

4. Course Objectives

This course is intended to be an introduction to the students with Research Methods, Techniques, Manuscriptology, Art of Translation and Thesis design which are useful for them to prepare Dissertation.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	(क) अनुसन्धानस्य संज्ञा, स्वरूपम्, परिसरः (सीमा) च (ख) अनुसन्धानस्य प्रकाराः समीक्षात्मकम्, सर्वेक्षणात्मकम्, ऐतिहासिकम् (इतिहासः, पुराणम्, इतिवृत्तम्, लिखितजीवनवृत्तम्, कथा, आख्यायिका, कस्याः अपि घटनायाः विवरणम्), दार्शनिकम्, भाषाशास्त्रीयम्, शुद्धपाठनिर्णयात्मकम्, व्याख्यात्मकम्, व्यावहारिकम्, तुलनात्मकम्, समालोचनात्मकम्, सम्पादनात्मकम्, तथ्यानुसन्धानात्मकम्। (ग) शोधपद्धतयः १- परम्परागतावैज्ञानिकीपद्धतिः, २- सर्वेक्षणपद्धतिः, ३- शास्त्रीयपद्धतिः, ४- तुलनात्मकपद्धतिः, ५- समस्यामूलकपद्धतिः, ६- क्षेत्रीयाध्ययनपद्धतिः, ७- वर्गीयाध्ययनपद्धतिः।	१७.५
UNIT-II द्वितीयः एककः	(क) अनुसन्धानस्य सोपानानि विषयचयनम्, विषयनामनिर्द्धारणम्, संक्षिप्तिकानिर्माणम्, सामग्रीसंकलनम्, सामग्रिणा विन्यासः (क्रमेणस्थापनम्), शोधविषयलिखनम्, लिखितविषयस्य मूल्याङ्कनम्, शोधप्रबन्धप्रस्तुतीकरणम्, शोधसारसंक्षिप्तिकानिर्माणम्। (ख) अनुसन्धातुः गुणाः= १- जिज्ञासा, २- गवेषणार्थं गृहीतविषये ज्ञानम्, ३- भाषादक्षता, ४- कार्येऽभिरुचिः, ५- कृतज्ञता, ६- वैज्ञानिकी दृष्टिभङ्गी, ७- लेखननैपुण्यम् (ग) भाषान्तरीकरणम् (Art of Translation)	१७.५

	❖ स्वरूपम्, उद्देश्यम्, अनुवादकस्य कर्तव्यम्। ❖ अनुवादस्य प्रकारभेदाः= आक्षरिकानुवादः, भावानुवादः, छाया अनुवादः, मर्मानुवादः। अनुसरणम्, अनुकरणम् ❖ लिप्यन्तरीकरणे वर्णसङ्केतविधिः (Transliteration)	
UNIT-III तृतीयः एककः	(क) सामग्रीसङ्कलनम् तत्स्रोतांसि च ❖ प्राथमिकस्रोतांसि- मूलग्रन्थाः, व्याख्यानग्रन्थाः, टीकाग्रन्थाः, पुरातत्त्वाधारः, ताडपत्रादिहस्तलेखाः, शिलाशासनानि, शासकीयानि अभिलेखनानि च। ❖ आनुषङ्गिकस्रोतांसि- साहित्येतिहासः, ग्रन्थसूची, शोधपत्रिकाः, कोशाः लेखनानि च। ❖ आधुनिकोपकरणानि- अन्तर्जालम्, जालस्थानानि, ई-शोधपत्रिकाः, ई-कोशाः, हार्डस्-आप, कोशाः, हार्डस्-आप, ❖ विज्ञापनम् = सर्वकारपक्षतः अथवावेसर्वकारसंस्थापक्षतः प्रकाशितम्, संवादपत्रम्। ❖ विषयविशेषज्ञैः सह सम्पर्कः- मौखिकस्रोतांसि व्याख्यानानि च, प्रश्नावली। ❖ सर्वश्रेष्ठः माध्यमः = ग्रन्थालयः ❖ अन्येभ्यः अनुसन्धानप्रबन्धेभ्यः प्रतिलिपिः न ग्रहणीया (Plagiarism) (ख) हस्तलेखः (Manuscriptology) ❖ प्राचीनभारतवर्षे हस्तलेखस्य आधारः=प्रस्तरः, मृत्तिका, चीनांशुकम्, सुवर्णपात्रम्, रोप्यपात्रम्, भूर्जपत्रम्, काष्ठफलकम्, तालपत्रम्, वांशपत्रम्, वस्त्रम्, चर्म, ताम्रपत्रम्, साञ्चिपात्, कर्गदम्, गृहस्य भित्तिः। ❖ लेखनसामग्री। ❖ हस्तलेखनस्य कारणानि। ❖ हस्तलेखसंरक्षणार्थगृहीतोपायाः। ❖ मूलपाठस्य शुद्धपाठस्यवानिर्द्धारणम्।	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	(क) शोधप्रबन्धनिर्माणम् ❖ शोधप्रबन्धस्य पूर्वभागः= १- शीर्षकपृष्ठम्, २- विश्वविद्यालयानुमोदनपत्रम्, ३- मार्गनिर्देशकस्य स्वीकृतिपत्रम्, ४- कृतज्ञताज्ञापनपत्रम्, ५- उत्सर्गपत्रम्, ६- भूमिका, ७- विषयसूची, ८-	१७. ५

	सारणीनांप्रतिकृतीनाञ्च सूची, ९- सांङ्केतिकशब्दसूची। ❖ मुख्यप्रतिपाद्यविषयभागः= १- उपक्रमः, २- अध्यायाः / परिच्छेदाः, ३- उद्धृतिः / निर्देशिका, ४- उपसंहारः। ❖ सूचनात्मकपरिशिष्टभागः= शोधप्रबन्धस्य उपयोगः, उद्देश्यम्, सम्भावितगवेषणांप्रतिसूचना । वैविध्यम्- ग्रन्थसूची(Bibliography), श्लोकसूची, श्लोकपादसूची, पारिभाषिकशब्दसूची, अनुक्रमणिका(Index) (ख) शोधप्रबन्धलेखनेऽनुसर्तव्याः नियमाः ❖ शोधप्रबन्धस्य भाषा, ग्रन्थसूचीनिर्माणक्रमः, तथ्यविन्यासः, पादटीकाटीप्पणीनियमाः, ❖ उपविभागः, पृष्ठाङ्कः, चित्राणांसारणीनां च क्रमः, संक्षेपीकरणम्, दोषसंशोधनम्	
--	---	--

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO1	Students will understand the Definition, Scope, Types and Methodology of Research.
CO2	Students will understand and interpret how to select topic for Research, how to prepare Synopsis of Thesis, how to prepare Thesis. Also students will know the qualities of Researcher, the Art of Translation and the Art of Transliteration.
CO3	Students will learn about the Collecting, Analysing, Interpreting the data and will be able to prepare their Dissertation or Thesis. Also students will know the definition, types, protection and preservation of Manuscripts.
CO4	After studying Unit-IV of Paper-303, students will know how in a Thesis subject-matter can arrange a systematic way and then they apply.

CO-PO Mapping SANS - 303							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	2	2	2	3	3
CO2	2	2	2	2	2	3	3
CO3	3	3	2	2	2	2	3
CO4	3	2	2	2	2	2	3

CO-PSO Mapping SANS- 303							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	3	3	3	2	3
CO2	3	3	3	3	3	2	3
CO3	3	3	3	3	3	2	3
CO4	3	3	3	3	3	2	3

6. Books Recommended (विषयसंपृक्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. आचार्य सत्यनारायण, संस्कृतशोधप्रविधिः, पुरी-२०१२।
२. डा. नागेन्द्रः, अनुसन्धानस्य प्रविधिप्रक्रिया, राष्ट्रियसंस्कृतसंस्थानम्, नईदिल्ली।
३. चाटार्जीसुबोधकुमारः, गवेषणाप्रविधि, विद्यापुरी, कटक, २०१०।
४. प्रधानकृष्णचन्द्रः, गवेषणाप्रकरणसम्पादना ओ अनुवादप्रविधि, ज्ञानयुगपब्लिकेशन, भुवनेश्वर, २०१०।
५. Indian Textual Criticism, S.M. Katre, Deccan College, Pune, Maharashtra
६. प्रधानमनोरञ्जनः, अनुवादतत्त्व ओ प्रयोग, ओडिशाबुकष्टोर, कटक, २०१७
७. Introduction to Research Methodology, Sachidananda Murti, Bharatiya Book Corporation, New Delhi
८. Introduction to Manuscriptology, Sivaganesh Murty, Sarada Publishing House, New Delhi

ऐच्छिकशास्त्रम् - गणः - A=वेदः
(Special Paper - Group - A - Veda)
SAN-304(A)=वैदिकसाहित्यम् – ३

1. Course Code- SAN-304 (A)

2. Course Title-वैदिकसाहित्यम् – ३

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The course exposes the students to an introduction to commentary on the Vedas and knowledge about several Vedic deities.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	ऋग्वेदभाष्यभूमिका सायणाचार्यकृता ऋग्वेदभाष्यभूमिका - (मङ्गलाचरणतः आरभ्य ऋग्-यजुः- सामइति त्रैविध्यसम्पन्नं यावद्)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	ऋग्वेदभाष्यभूमिका सायणाचार्यकृता ऋग्वेदभाष्यभूमिका (वेदाध्ययनतः आरभ्य ग्रन्थसमाप्तिं यावद्)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	निरुक्तम् यास्काचार्यप्रणीतं निरुक्तम्, सप्तमः अध्यायः, पादाः = १-३	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	निरुक्तम् यास्काचार्यप्रणीतं निरुक्तम्, सप्तमः अध्यायः, पादाः = ४-६	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	Students will be able to identify the various commentary styles.
CO-2	Students will be able to compare sayana with other commentators.
CO-3	Students will be able to identify the location, meaning, and rules of the Vedic Deities.
CO-4	Students will be able to identify the types of mantras.

CO-PO Mapping SANS – 304 (A)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	3	1	3	1	1
CO2	2	2	1	3	1	2	3
CO3	2	3	2	3	2	2	2
CO4	2	2	3	2	3	3	1

CO-PSO Mapping SANS – 304 (A)

C	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
O CO1	2	2	2	2	3	1	1
- CO2	3	3	3	3	1	2	2
P CO3	2	3	2	1	2	2	2
S CO4	1	1	3	2	3	3	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. ऋग्वेदभाष्यभूमिका, श्रीकान्तपाण्डेय, भारतीय विद्याप्रकाशन, वाराणसी ।
२. ऋग्वेदभाष्यभूमिका, वीरेन्द्रकुमार वर्मा, चौखम्बा ओरियेण्टलिया, वाराणसी ।
३. ऋग्वेदभाष्यभूमिका, रामअवधपाण्डेय, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
४. निरुक्तपञ्चध्यायी, श्रीपण्डितछज्जुरामशास्त्री, मेहेरचन्द्र-लछमनदास-पब्लिकेशनस्, दिल्ली ।
५. हिन्दीनिरुक्तम्, कपिलदेवशास्त्री एवं चुन्नीलालशुक्ल, साहित्य भण्डार, मेरठ ।

ऐच्छिकं शास्त्रम् - गणः - B= साहित्यम्
(Special Paper - Group - B - Sāhityam)

SAN-304 (B) =संस्कृतनाटकसाहित्यम्

1. Course Code- SAN-304 (B)

2. Course Title-संस्कृतनाटकसाहित्यम्

3. Credit- 4

4. Course Objectives

This course introduces two very great compositions of the Sanskrit tradition. Both of the courses represent the unique forms of social drama.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	वेणीसंहारम् भट्टनारायणप्रणीतं वेणीसंहारम् इति नाटकम् (अङ्कः- १)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	वेणीसंहारम् भट्टनारायणप्रणीतं वेणीसंहारम् इति नाटकम् (अङ्कः- २)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	मुद्राराक्षसम् विशाखादत्तप्रणीतं मुद्राराक्षसम् इति नाटकम् (अङ्कः- १)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	मुद्राराक्षसम् विशाखादत्तप्रणीतं मुद्राराक्षसम् इति नाटकम् (अङ्कः- २)	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	After completion of the course students will be exposed to the various aspects of social life as well as dramatic standard of Sanskrit literature.
CO2	Students will understand the structural patterns of Sanskrit dramatic compositions.
CO3	Students will understand the structural patterns of Sanskrit dramatic compositions.
CO4	Students will know the origin and development of Sanskrit plays.

CO-PO Mapping SANS - 304 (B)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	1	1	3	2	3
CO2	2	3	3	3	2	2	2
CO3	2	3	2	1	2	2	2
CO4	1	2	3	2	3	3	1

CO-PSO Mapping SANS - 304 (B)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	2	2	3	3	2	1
CO2	3	3	2	3	1	2	3
CO3	3	2	2	1	2	2	2
CO4	1	1	3	2	3	3	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. वेणीसंहारम्, रमाशङ्कर त्रिपाठी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
२. वेणीसंहारनाटकम्, रमेशकुमार झा, प्रकाशनकेन्द्र, लखनऊ।
३. मुद्राराक्षसम्, रमाशङ्कर त्रिपाठी, विश्वविद्यालय प्रकाशन, वाराणसी।
४. मुद्राराक्षसम्, जगदीशचन्द्रमिश्र, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी।

ऐच्छिकशास्त्रम्- C=व्याकरणम्
(Special Paper - Group -C - Vyākaraṇam)
SAN-304 (C) =संस्कृतव्याकरणम् – ३

1. Course Code- SAN-304 (C)

2. Course Title-संस्कृतव्याकरणम् – ३

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The students will learn MatvarthiyaPrakarana of Siddhantakaumudi and the History of Sanskrit Grammar.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	सिद्धान्तकौमुदी तद्धिते मत्वर्थीयप्रकरणम् (सूत्राणि= १८४६ - १८६६)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	सिद्धान्तकौमुदी तद्धिते मत्वर्थीयप्रकरणम् (सूत्राणि= १८६७ - १८८७)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	संस्कृतव्याकरणशास्त्रस्येतिहासः क. पाणिनिस्मृताचार्याः = आपिशलिः, काश्यपः, गार्ग्यः, गालवः, चाक्रवर्मणः, भरद्वाजः, शाकटायनः, शाकल्यः, सेनकः, स्फोटायनः ख. त्रिमुनिव्याकरणपरम्परा= पाणिनिः, कात्यायनः, पतञ्जलिः	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	संस्कृतव्याकरणशास्त्रस्येतिहासः क. प्रक्रियापरम्परा धर्मकीर्तिः, विमलमतिः, रामचन्द्रः, भट्टोजिदीक्षितः, नारायणभट्टः ख. व्याकरणदर्शनपरम्परा भर्तृहरिः, मण्डनमिश्रः, भरतमिश्रः, कौण्डभट्टः, नागेशभट्टः	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	Students will understand the sutras of Matvarthiya Prakarana of Siddhantakaumudi.
CO2	Students will interpret, analyse and apply Matvarthiyapratyayantapadas while writing and speaking Sanskrit.
CO3	After reading the History of Sanskrit Grammar, the students will know, discuss and interpret the Sanskrit Grammars like Paninis Astadhyayi, Katyayanas Varttika and Patanjalis Mahabhasya, and previous Sanskrit Grammarians of Panini such as Apisali, Gargya, Galaba, etc.
CO4	After reading the History of Sanskrit Grammar, the students will be able to know about the Philosophical Sanskrit Grammars like Mahabhasya, Vakyapadiya etc. and Prakriya Texts of Sanskrit Grammar such as Siddhantakaumudi, Prakriyakaumudi etc.

CO-PO Mapping SANS – 304 (C)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	2	2	1	1	3
CO2	3	2	2	2	1	1	3
CO3	2	2	2	2	1	1	3
CO4	2	2	2	2	2	1	3

CO-PSO Mapping SANS – 304 (C)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	2	2	2	1	3
CO2	3	3	2	2	2	1	3
CO3	3	3	2	2	2	1	3
CO4	3	3	2	2	3	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (बालमनोरमाटीकोपेता), भाग: - द्वितीयः, गोपालदत्तपाण्डेयः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी ।
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (सप्तभागसमन्विता) श्रीगोविन्दाचार्यः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी
३. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, डॉ. रामविलास चौधुरी, मोतीलालवनारसीदास, दिल्ली ।
४. संस्कृत व्याकरण शास्त्रों का इतिहास, युधिष्ठिर मीमांसकः ।
५. संस्कृतव्याकरणशास्त्रस्येतिहासः, आचार्यः लोकमणिदाहालः, भारतीय विद्याप्रकाशन, वाराणसी ।
६. व्याकरणशास्त्रस्येतिहासविमर्शः, अशोकगौड़ः, भारतीय विद्याप्रकाशन, वाराणसी ।

ऐच्छिकशास्त्रम् - A = वेदः

(Special Paper - Group - A - Veda)

SAN-305 (A)=वैदिकसाहित्यम् – ४

1. Course Code- SAN-301
2. Course Title-वैदिकसाहित्यम्-४
3. Credit- 4
4. Course Objectives

The paper provides an opportunity of an in-depth study of the performance of the sacrifice. This course also provides the knowledge about Rishi, Chhanda, Devata etc. described in Brhaddevata.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	शतपथब्राह्मणम् क. दर्शपौर्णमासः (प्रथमकाण्डे प्रथमः अध्यायः) ख. वाङ्मनस् इत्याख्यानम् (प्रथमकाण्डे चतुर्थाध्याये पञ्चमब्राह्मणम्)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	ऐतरेयारण्यकं तैत्तिरीयारण्यकञ्च क. ऐतरेयारण्यके पुरुषविभूतिः (२.१.७१) ख. तैत्तिरीयारण्यके पञ्च महायज्ञाः (२.१०)	१७. ५
UNIT-III & UNIT- IV तृतीयः एककः चतुर्थः एककश्च	बृहदेवता बृहदेवता, प्रथमः अध्यायः	३५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	Students will be able to understand the benefits of sacrifice such as spiritual growth, purification of mind and soul and fulfillment of desire.
CO-2	Students will be able to comprehend the meaning of all Vedic

	ceremonies.
CO-3	Students will be able to understand the benefits of practicing PanchaMahayajna are often seen as both spiritual and worldly. Here are some of the commonly associated results:
CO-4	Students will be able to evaluate the historical religious beliefs, identify the Rishi, Devata, and Chhanda, as well as the many mantras according to Brhaddevata.

CO-PO Mapping SANS – 305 (A)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	2	3	3	2	1
CO2	3	3	2	3	1	2	3
CO3	3	2	2	1	2	2	2
CO4	1	1	3	2	3	3	1

CO-PSO Mapping SANS – 305 (A)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	1	1	2	3	1	1
CO2	2	3	3	3	1	3	3
CO3	2	2	1	1	2	2	2
CO4	1	1	3	2	3	2	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

1. The newvedic selection, part – I & II, Teleng&Chaubey, Bharatiya Vidya prakashan , Delhi.
2. नवीनवैदिकसञ्चयनम्, भागः - प्रथमः द्वितीयश्च, जमुनापाठकतथाउमेशप्रसादसिंहः, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।
३. बृहदेवता, रामकुमार राय, चौखम्बासंस्कृतसंस्थान, वाराणसी ।
४. वैदिकदेवता, उद्भवऔरविकास, गया चरणत्रिपाठी ।

ऐच्छिकं शास्त्रम् - B= साहित्यम्
(Special Paper - Group - B - Sāhityam)
SAN-305 (B) =अलङ्कारशास्त्रम्- २

1. Course Code- SAN-305 (B)

2. Course Title-अलङ्कारशास्त्रम् – २

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The purpose of this course is to introduce the multiple dimensions of Indian theatre through Natyashastra. It also presents the theory of Rasa or aesthetic. Sahitya Darpana portrays a clear picture of higher poetic standard of Sanskrit literature.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	साहित्यदर्पणः विश्वनाथकविराजकृतः साहित्यदर्पणः, तृतीयः परिच्छेदः, नायक-नायिकाभेदः (कारिकाः - ३०-३८ तथा ५६-७१)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	साहित्यदर्पणः विश्वनाथकविराजकृतः साहित्यदर्पणः, अष्टमः (गुणस्वरूपम्) नवमः (रीतिस्वरूपम्) च परिच्छेदौ	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	नाट्यशास्त्रम् भरतमुनिकृतं नाट्यशास्त्रम्, षष्ठः अध्यायः (कारिकाः १- ३४)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	नाट्यशास्त्रम् भरतमुनिकृतं नाट्यशास्त्रम्, षष्ठः अध्यायः (कारिकाः ३५- ८९)	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	After studying these course students will be familiar with the masterpiece of these two forms of literature.
CO2	They will be able to understand various qualities of literary criticism.

CO3	Students will get basic understanding of some fundamental terminologies of the Natya and Kavya.
CO4	Students will have depth knowledge of the theories of Rasa and Dhvani.

CO-PO Mapping SANS – 305 (B)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	3	1	3	1	1
CO2	2	2	1	3	1	2	3
CO3	2	3	2	3	2	2	2
CO4	2	2	3	2	3	3	1

CO-PSO Mapping SANS – 305 (B)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	3	1	3	1	1
CO2	2	2	1	3	1	2	3
CO3	2	3	2	3	2	2	2
CO4	2	2	3	2	3	3	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. साहित्यदर्पणः (चन्द्रकलाटीका), शेषराजशर्मरिग्मी, कृष्णदाससंस्कृतसिरिज, वाराणसी ।
२. साहित्यदर्पणः (विमलाटीका), शालिग्रामशास्त्री, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
३. हिन्दीनाट्यशास्त्रम् भागः- प्रथमः, बाबूलालशुक्लशास्त्री, चौखम्बासंस्कृतसंस्थान, वाराणसी ।
४. नाट्यशास्त्रम् भागः- प्रथमः, गोविन्द चन्द्रमिश्र, ओडिशा साहित्य एकाडेमी, भुवनेश्वर ।

ऐच्छिकंशास्त्रम्- C= व्याकरणम्
(Special Paper - Group -C - Vyākaraṇam)
SAN-305 (C) =संस्कृतव्याकरणम्- ४

1. Course Code- SAN-305 (C)

2. Course Title-संस्कृतव्याकरणम्- ४

3. Credit- 4

4. Course Objectives

- i. To gain knowledge of the sutras of Bhwadiprakaranam of Vaiyakaranasiddhantakaumudi of Bhottojidikshita which is an exposition of Paninis Astadhyayi is the very good Prakriya text for gaining the knowledge of grammatical structures of Sanskrit Language.
- ii. To acquire the knowledge of verbs (Kriyapadas) of Sanskrit Language.
- iii. To know the philosophical aspects of the letters, words, Sentences and the overall meaning of the said elements by the study of Vakyapadiyam.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी भट्टोजिदीक्षितप्रणीता वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, भ्वादिप्रकरणम्= सूत्राणि - २१५१ - २१९२	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी भट्टोजिदीक्षितप्रणीता वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, भ्वादिप्रकरणम्=सूत्राणि- २१९३ - २२३३	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	वाक्यपदीयम् भर्तृहरिप्रणीतं वाक्यपदीयम्, ब्रह्मकाण्डम्= कारिकाः - १- ४०	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	वाक्यपदीयम् भर्तृहरिप्रणीतं वाक्यपदीयम्, ब्रह्मकाण्डम्= कारिकाः - ४१- ८०	१७. ५

5. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	To understand the Bhwadiprakaranam of Vaiyakaranasiddhantakaumudi as well as the derivation of verbs (kriyapadas).
CO2	To apply verbs (kriyapadas) of Sanskrit Language while writing and speaking.
CO3	Students will know the importance of study of Paniniya Grammar through Brahmakanda of Vakyapadiyam.
CO4	Students will critically think and analyse the philosophical aspects of Paniniya Grammar through Brahmakanda of Vakyapadiyam.

CO-PO Mapping SANS – 305 (C)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	2	2	3	3	3
CO2	3	2	2	2	3	2	3
CO3	2	2	2	2	3	2	3
CO4	3	2	2	2	3	2	3

CO-PSO Mapping SANS – 305 (C)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	2	2	2	2	1	3
CO2	2	3	2	2	2	1	3
CO3	3	3	2	2	2	1	3
CO4	3	3	2	2	2	1	3

6. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, बालमनोरमाटीकासमलङ्कृता, भाग- तृतीयः, शिवप्रसादशर्मा, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, रामविलासचौधरी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
३. वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्), सूर्यनारायण शुक्लएवंरामगोविन्दशुक्ल, चौखम्बासंस्कृतसंस्थान, वाराणसी ।
४. वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्), वामदेव आचार्य, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।
५. वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्), गंगासहायप्रेमी, हरीशविश्वविद्यालयप्रकाशन, आगरा ।

SAN-306 =अन्तः-शृङ्खलाभित्तिकः निर्दिष्टः निर्वाचितविषयः

(IDSE= Inter Discipline Specific Elective Paper)

SAN= 306 (A) नीतिशतकम् चाणक्यनीतिदर्पणश्च

1. Course Code- 306 (A)
2. Course Title -नीतिशतकम् चाणक्यनीतिदर्पणश्च
3. Credit- 4
4. Course Objectives

The objective of this course is to analyze the picture of social life and societal values, to understand the essence of Achara and Vyavahara and to enlighten the society with the norms of the social etiquette.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	Nītiśhatakam Nītiśhatakam of Bhartṛhari (Sloka= 1-25)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	Nītiśhatakam Nītiśhatakam of Bhartṛhari (Sloka= 26-50)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	Chanakyanitidarpana Chanakyanitidarpana of Chanakya (Chapter=1 & 2)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	Chanakyanitidarpana Chanakyanitidarpana of Chanakya (Chapter= 3& 4)	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	This course is to help the students to apply the theory of Nitisastras with regards to day-to-day activities.
CO-2	This course aims to get an idea on Sadachara and guidelines to follow the life.
CO-3	Students will understand the morality behind the society to run by reading the advises of these texts.
CO-4	The course will enable students develop skill for policy preparation.

CO-PO Mapping SAN 306(A)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	1	3	1	3	1	2
CO2	3	3	3	3	2	1	1
CO3	1	3	2	2	1	3	3
CO4	3	2	1	3	3	1	2

CO-PSO Mapping SAN 306(A)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	2	1	2	2	3	1
CO2	2	1	3	3	2	2	3
CO3	3	1	2	2	3	3	2
CO4	2	3	1	2	3	2	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

1. Nītiśtakam of Bhartṛhari, M.R. Kale, MLBD, Delhi.
2. Nītiśtakam of Bhartṛhari, Pramod kumarPadhi, Kitab Mahal, Cuttack
3. Chanakyanitidarpan of Chanakya, Pramod kumarPadhi, Kitab Mahal, Cuttack
4. Chanakyanitidarpan of Chanakya, Ed.Gunjeswar Choudhury, ChoukhambaSurabharatiPrakashan, Varanasi.

SAN= 306 (B) Self-Management in the Gītā

1. Course Code- SAN-306 (B)

2. Course Title- Self-Management in the Gita

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The objective of this course is to teach students to manage the life with the help of Bhagavadgita, to learn lessons from Gita to handle the stress of life and to have a spiritual integration in life.

5. Course Divisions

UNIT एकक :	TOPIC विषय :	MARKS अङ्का :
UNIT-I प्रथम : एकक :	Gītā : Cognitive and Emotive Apparatus Hierarchy of <i>Indriya</i> , <i>Manas</i> , <i>Buddhi</i> and <i>Atman</i> - III.42; XV.7. Role of the <i>Atman</i> – XV.7; XV.9; Mind as a Product of <i>Prakṛti</i> -VII.4 Properties of Three <i>Guṇas</i> and their Impact on Mind–XIII.5-6; XIV.5-8,11-13; XIV.17.	१७.५
UNIT-II UNIT-III द्वितीय : एकक : तृतीय : एकक :	Gītā : Controlling the Mind Confusion and Conflict Nature of Conflict I.1; IV.16; I.45; II.6; Causal Factors–Ignorance–II.41; <i>Indriya</i> –II.60, Mind–II.67; <i>Rajo-Guṇa</i> – III.36-39; XVI.21; Weakness of Mind -II.3; IV.5. Means of Controlling the Mind Meditation – Difficulties– VI.34-35; Procedure VI.11-14. Balanced Life -III.8; VI.16-17; Diet Control -XVII.8-10. Physical and Mental Discipline–XVII.14-19, VI.36.	३५
UNIT- IV चतुर्थ : एकक :	Means of Mental Conflict and Resolution Importance of Knowledge–II.52; IV.38-39; IV.42. Clarity of <i>Buddhi</i> –XVIII.30-32; Process of Decision Making–XVIII.63. Control over Senses–II.59,64; Surrender of <i>Kartṛ-Bhāva</i> –XVIII.13-16; V.8 . Desirelessness -II.48; II.55; Putting Others before Self–III.25.	१७.५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	This course are to help the students to have inter-disciplinary studies in Sanskrit literature.
CO-2	This course are to help the students to learn managerial skill from philosophical texts such as Bhagavadgita.
CO-3	Students will understand the philosophical analogy while using it in real life issues.
CO-4	The course will enable students to develop managerial skill through the lesson from Bhagavat Gita.

CO-PO Mapping SAN 306(B)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	2	3	2	3	2	3
CO2	3	3	3	1	1	2	1
CO3	1	1	1	3	1	1	3
CO4	2	3	1	2	2	3	2

CO-PSO Mapping SAN 306(B)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	3	3	1	2	3	2
CO2	2	1	3	3	2	1	3
CO3	1	2	2	1	1	3	2
CO4	2	3	1	2	3	2	1

7. Suggested Books / Readings:

1. *Srimadbhagavadgita*, Ed. Madan Mohan Aggrawal, Chaukhamba, Varanasi, 1994.
2. *Srimadbhagavadgita*, Ed. Radhakrishnan, Rajpal and Sons, Delhi, 1969.
3. *Srimadbhagavadgita-Rahasya Aur Karma-Yogasastra*, B.G. Tilak, Apollo Prakashan, Delhi, 2008.
4. *Śrīmadbhagavadgītā-The Scripture of Mankind*, Swami Tapasyananda, Ramakrishna Math, 1984.
5. *Essays on the Gītā*, Sri Aurobindo, Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, 1987.
6. *Essence of Śrīmadbhagavadgītā: Health and Fitness* (Commentary on Selected Verses), N.K.Srinivasan, Pustak Mahal, Delhi, 2006.
7. *Gita Mein Atma-Prabandhan*, Vinod Kumar, Parimal Publications, Delhi.

SAN-306 (C)= INDIAN PHILOSOPHY & LITERATURE

1. Course Code- SAN-306 (C)
2. Course Title-Indian Philosophy & Literature
3. Credit- 4
4. Course Objectives

The objective of this course is to introduce the post graduate students with the fundamental idea on Indian Philosophy, develop a vision on the difference between the Siddhantas of Darshanas, develop the research capacity in students to understand the essence of Darshanas and analyze the cultural contents of historical texts.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अंकाः
UNIT-I प्रथमः एककः	Indian Philosophy General Introduction to Indian Philosophical System (<i>saḍdarshana</i>)	१७.५
UNIT-II द्वितीयः एककः	Vedic Literature General Introduction to Vedic Literature (<i>Samhitā, Brāhmaṇa, Āraṇyaka, Upaniṣad & Vedāṅga</i>)	१७.५
UNIT-III तृतीयः एककः	Origin Literature General Introduction to <i>Rāmāyaṇa, Mahābhārata, Gitā, Purāṇa</i> .	१७.५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	Classical Literature General Introduction to Classical Literature (<i>Kālidāsa, Aśvaghōṣa, Bhavabhūti, Bhāravi, Māgha, Sriharṣa, Śudraka, Jayadeva</i>)	१७.५

6. Course Learning Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	This course are to help students to apply the theory of darshana with regards to inter-disciplinary studies.
CO-2	This course will help students to the differences of various darshanas.
CO-3	Students will have an understanding the socio-cultural approach by the Puranas, Mahabharata and Ramayana.

CO-4	The course will have a detail analytical study in darshana and puranas.
------	---

CO-PO Mapping SAN 306(C)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	2	1	1	2	3	1
CO2	2	3	3	3	2	2	3
CO3	2	1	1	2	3	1	3
CO4	3	3	1	1	1	2	2

CO-PSO Mapping SAN 306(C)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	2	2	2	1	3	1
CO2	2	1	1	3	2	2	2
CO3	1	3	3	1	3	3	3
CO4	3	3	2	2	3	3	1

7. Suggested Books/Readings :

1. S.C. Chatterjee, and D.M.Datta,
Introduction to Indian Philosophy, Calcutta University, Calcutta, 1968.
2. M. Hiriyanna, *Outline of Indian Philosophy*, London, 1956.
3. A.B. Keith, *History of Sanskrit Literature*, also Hindi Translation, MLBD, Delhi.
4. M. Krishnamachariar, *History of Classical Sanskrit Literature*, MLBD, Delhi.
5. Gaurinath Shastri, *A Concise History of Sanskrit Literature*, MLBD, Delhi.
6. Baldev Upadhyaya, *Sanskrit Sahitya Ka Itihaas*, Sharda Niketan, Varanasi.
7. Baldev Upadhyaya, *Vaidik Sahitya Aur Sanskriti*, Varanasi.
8. Umashankar Sharma Rishi, *Sanskrit Sahitya Ka Itihaas*, Chaukhamba, Varanasi.
9. Radhavallabh Tripathi, *Sanskrit Sahitya Ka Abhinav Itihaas*, Vishvavisyalaya Prakashan, Varanasi.

चतुर्थाईवर्षिक : (SEMESTER= IV)

SAN-401=प्राचीनभारतस्य अभिलेख : संस्कृतिश्च

1. Course Code- SAN-401

2. Course Title-प्राचीनभारतस्य अभिलेख : संस्कृतिश्च

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The Course objective is to acquaint the student, with different Script as well as the religious and social importance of the Edicts to understand & interpret original inscriptional records, to make learn the Ancient Indian culture and civilization of India. The knowledge of the Indian cultural heritage is to be explored.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	शिलालेखः क. अशोकस्य धडलिशिलालेखः। ख. खारवेलस्य हाथीगुम्फाशिलालेखः।	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	शिलालेखः क. हर्षवर्धनस्य वंशखेराताम्रपट्टाभिलेखः। ख. पुलकेशिद्वितीयस्य ऐहोलप्रस्तराभिलेखः।	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	प्राचीनभारतस्य इतिहासः ऋग्वैदिकयुगस्य सामाजिकस्थितिः, परवर्तिवैदिकयुगस्य सामाजिकस्थितिः, प्राचीनकालीनशिक्षाव्यवस्था, नारीणां स्थानम्, प्राचीनभारते परिवारः, रामायणकालीनसामाजिकस्थितिः, महाभारतकालीनसामाजिकस्थितिः,	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	भारतीयसंस्कृतिः षोडशसंस्काराः, चतुराश्रमव्यवस्था, पुरुषार्थचतुष्टयम्, उपनिषदां महत्त्वम्, दर्शनशास्त्राणां महत्त्वम्, भारतीयसमाजे रामायणमहाभारतयोः वैशिष्ट्यम्।	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	The students will learn the script & understand the religious and social importance of the inscriptions to understand & interpret original inscriptional records.
CO-2	This course will help students to learn the ideas ancient Indian culture and civilization of India.
CO-3	Students will explore the knowledge of the Indian cultural heritage.
CO-4	After studying this course, the students will gather knowledge about various scripts and manuscripts of ancient India.

CO-PO Mapping SAN 401							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	1	2	2	2	3	2
CO2	2	2	3	1	2	1	1
CO3	1	1	3	3	1	2	3
CO4	1	3	1	2	3	2	2

CO-PSO Mapping SAN 401							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	2	3	2	3	2	3	3
CO2	2	2	3	1	1	3	1
CO3	1	1	2	3	3	2	2
CO4	3	1	2	2	3	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. भारतीय पुरालेखोंका अध्ययन, डॉ. शिवस्वरूप सहायः, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
२. अभिलेखनिकरः, उमाशङ्कर शर्मा, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
३. भारतस्य सांस्कृतिकनिधिः, रामजी उपाध्यायः, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी।
४. भारतीय संस्कृति, डॉ. किरणटण्डन, ईष्टर्णबुकलिंकर्स, दिल्ली।
५. भारतीय संस्कृति, डॉ. दीपककुमार, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी।
६. भारतीय संस्कृति, प्रीतिप्रभा गोयल, रजस्थानीग्रन्थागार, जोधपुर।
७. प्राचीनभारतकाइतिहास, डॉ. रमाशङ्कर त्रिपाठी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
८. प्राचीनभारतइतिहास (ओडिआ), एम्. एन्. दाश, कल्याणी पब्लिशर्स, कटक।
९. वैदिकवाङ्मयस्येतिहासः, जगदीशचन्द्रमिश्रः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी।
१०. वैदिक साहित्य एवंसंस्कृति, कपिलदेवद्विवेदी।
११. वैदिक साहित्य एवंसंस्कृति, बलदेव उपाध्यायः
१२. वैदिक साहित्य औरसंस्कृति, रमाशङ्कर त्रिपाठी, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी।
१३. भारतीय दर्शनकापरिशीलन, डॉ. रमाशङ्कर त्रिपाठी, भारतीय विद्यासंस्थान, वाराणसी।

SAN-402=पुराणंधर्मशास्त्रञ्च

1. Course Code- SAN-402

2. Course Title-पुराणंधर्मशास्त्रञ्च

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The objective of this course is to introduce various fact-based mythological aspects of Puranas and Dharmasastra, to realize from the guidelines of Puranas as well as Dharmasastra to understand the ancient society, to develop the analytical capacity in students to collaborate the Indian Knowledge system with modern day-to-day situations, to analyze the picture of social life and societal values.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	पुराणम् अष्टादशानां महापुराणानां सामान्यपरिचयः क. महापुराणस्य लक्षणम् ख. महापुराणस्य रचनाकालनिर्णयः ग. अष्टादशानां महापुराणानां श्लोकसंख्या, अध्यायसंख्या, प्रतिपाद्यः विषयः	१७.५

UNIT-II द्वितीयः एककः	पुराणम् अष्टादशानाम् उपपुराणानां सामान्यपरिचयः क. उपपुराणस्य लक्षणम् ख. उपपुराणस्य रचनाकालनिर्णयः ग. अष्टादशानाम् उपपुराणानां श्लोकसंख्या, अध्यायसंख्या, प्रतिपाद्यः विषयः	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	अर्थशास्त्रम् कौटिलीयार्थशास्त्रस्य सामान्यः परिचयः क. अधिकरणप्रकरणाध्यायसंख्या ख. अधिकरणानां नामानि प्रतिपाद्यविषयश्च ग. अष्टविधविवाहः	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	स्मृतिशास्त्रम् प्रमुखानामेतेषां स्मृतिशास्त्राणां सामान्यः परिचयः =मनुस्मृतिः, याज्ञवल्क्यस्मृतिः, नारदस्मृतिः, पराशरस्मृतिः, वशिष्ठस्मृतिः, आपस्तम्बस्मृतिः, गौतमधर्मसूत्रम्, हारितस्मृतिः, लिखितस्मृतिः, व्यासस्मृतिः, विष्णुस्मृतिः	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	This course is to help the students to apply the theory of sastras with regards to inter-disciplinary studies.
CO-2	This course is to help the students to get a perception about the correlation of Purana and Dharmasastra.
CO-3	Students will have a vision on Purusarthas by reading these texts.
CO-4	The course will develop an analytical study in social systems and culture.

CO-PO Mapping SAN 402							
	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	2	1	2	2	3	3
CO2	2	3	2	1	2	2	2
CO3	1	1	2	3	1	1	3
CO4	3	3	3	2	3	2	2

CO-PSO Mapping SAN 402							
	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	2	2	2	2	2	3
CO2	2	2	3	3	3	3	1
CO3	1	3	1	2	2	2	3
CO4	2	1	2	1	1	1	2

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. पुराण-विमर्श, आचार्यबलदेव उपाध्याय, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी ।
२. संस्कृतसाहित्येतिहासः, आचार्यहंसराजअग्रवाल, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी ।
३. संस्कृतसाहित्येतिहासः, आचार्यलोकमणिदाहालः, चौखम्बा-कृष्णदास-अकादमी, वाराणसी ।
४. संस्कृतसाहित्येतिहासः, आचार्यरामचन्द्रमिश्र, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी ।
५. संस्कृत साहित्यर इतिहास, हरेकृष्ण शतपथी, कितावमहल, कटक ।
६. संस्कृत साहित्यर इतिहास, डॉ. जितेन्द्रकुमारदाश, ए.के.मिश्र, कटक ।
७. अर्थशास्त्रम्, वाचस्पतिगैरेला, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी ।
८. अर्थशास्त्रम्, कमलनयन शर्मा, जगदीशसंस्कृत पुस्तकालय, जयपुर ।
९. धर्मशास्त्रस्येतिहासः, भागः- प्रथमः, प्रो. जयकृष्ण मिश्र, चौखम्बासंस्कृतसीरीजआफिस, वाराणसी ।

ऐच्छिकशास्त्रम् - A = वेदः

(Special Paper - Group - A - Veda)

SAN-403(A)=वैदिकसाहित्यम् – ५

1. Course Code- SAN-403 (A)

2. Course Title-वैदिकसाहित्यम् – ५

3. Credit- 4

4. Course Objectives

This course is intended to be an introduction to the students with various Rig Vedic, Yajur Vedic and Atharva Vedic hymns depicting several deities thus expressing the ancient Indians religious belief system. It also provides information related to education of students in ancient Vedic era of India.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	ऋग्वेदः ऋग्वेदतः अधःस्थनिर्वाचितानि सूक्तानि क. वरुणसूक्तम् (१.२५) घ. पर्जन्यसूक्तम् (५.८३) ख. सूर्यसूक्तम् (१.११५) ड. ज्ञानसूक्तम् (१०.७१) ग. उषस्सूक्तम् (३.६१)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	शुक्लयजुर्वेदः शुक्लयजुर्वेदस्य वाजसनेयी-संहितायाः अधःस्थनिर्वाचितानि सूक्तानि क. शतरुद्रीयसूक्तम् (षोडशः (१६) अध्यायः, मन्त्राः- १-२०) ख. योगक्षेमप्रार्थना (द्वाविंशः (२२) अध्यायः, मन्त्राः- २२-३३) ग. सर्वमेधसूक्तम् (द्वात्रिंशः (३२) अध्यायः, मन्त्राः- १-१६)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	अथर्ववेदः अथर्ववेदतः अधःस्थनिर्वाचितानि सूक्तानि क. राष्ट्रविवर्द्धनसूक्तम् (१.२९) ख. सामनस्यसूक्तम् (३.३०) ग. पृथिवीसूक्तम् (१२.१, मन्त्राः- २१ – ६३)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	तैत्तरीयोपनिषद् तैत्तरीयोपनिषद्, शीक्षावल्ली	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	Students will be able to learn various forms of Vedic wisdom.
CO-2	Students will be able to learn the mantras in details with different commentaries on Rigveda, Yajur Veda and Atharva Veda.
CO-3	Students will be able to understand ethical and social responsibilities of the teacher and the students.
CO-4	Students will be able to understand the exploration of ethical principles embedded in Vedic teachings.

CO-PO Mapping SAN 403 (A)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	1	1	3	2	3
CO2	2	3	3	3	2	2	2
CO3	2	3	2	1	2	2	2
CO4	1	2	3	2	3	3	1

CO-PSO Mapping SAN 403 (A)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	1	1	2	3	3	3
CO2	2	3	3	3	3	2	2
CO3	3	3	3	2	1	1	2
CO4	2	2	3	2	3	3	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

1. The newvedic selection, part – I & II, Teleng&Chaubey, Bharatiya Vidya prakashan , Delhi.
2. नवीनवैदिकसञ्चयनम्, भागः - प्रथमः द्वितीयश्च, जमुनापाठकतथाउमेशप्रसादसिंहः, चौखम्बाकृष्णदासअकादमी, वाराणसी ।
3. यजुर्वेदः, वाजसनेयी संहिता, महीधरभाष्यम् ।
4. तैत्तिरीयोपनिषद्, गीताप्रेस, गोरखपुर ।

ऐच्छिकशास्त्रम् - B= साहित्यम्

(Special Paper - Group - B - Sāhityam)

SAN-403 (B) =संस्कृतकाव्यसाहित्यम्- २

1. Course Code- SAN-403 (B)

2. Course Title-संस्कृतकाव्यसाहित्यम्- २

3. Credit- 4

4. Course Objectives

The Objective of the Course is to give the general information regarding incidents and events of the Buddha's life story. This course also provides the high tone of morality from the story of Nala and Damayanti.

5. Course Divisions-

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I & UNIT-II प्रथमः एककः द्वितीयः एककश्च	बुद्धचरितम् अश्वघोषविरचितं बुद्धचरितम्, (प्रथमः सर्गः)	३५
UNIT-III & UNIT- IV तृतीयः एककः चतुर्थः एककश्च	नलचम्पूः त्रिविक्रमभट्टविरचिनलचम्पूः, प्रथमः उच्छ्वासः (सुखसन्तानमनुभवतो यान्ति दिनानि पर्यन्तम्)	३५

6. Course Learning Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	By the end of this course students will be able to learn the importance of Karma in Budhacaritam through analytical and critical study.
CO2	They will also get the knowledge about origin and development of

	different types of Mahakavya and Campukavya.
CO3	Students will justify the Nalacampu in the light of Sanskrit poetics and this will help the students to know how does the champukavya reflect people's perspective.
CO4	After completion of this course students can explain the difference between Mahakavya and Campukavya

CO-PO Mapping SAN 403 (B)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	2	3	3	2	1
CO2	3	3	2	3	1	2	3
CO3	3	2	2	1	2	2	2
CO4	1	1	3	2	3	3	1

CO-PSO Mapping SAN 403 (B)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	1	1	3	2	3
CO2	2	3	3	3	2	2	2
CO3	2	3	2	1	2	2	2
CO4	1	2	3	2	3	3	1

1. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. बुद्धचरितम्, सूर्यनारायण चौधरी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
२. बुद्धचरितम्, प्रथमः भागः, महन्तश्रीरामचन्द्रदासशास्त्री, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी ।
३. नलचम्पूः, डॉ. परमेश्वरदीनपाण्डेय, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी ।

ऐच्छिकशास्त्रम्- C= व्याकरणम्
(Special Paper - Group -C - Vyākaraṇam)

SAN-403(C)=संस्कृतव्याकरणम्- ५

1. Course Code- SAN-403 (C)

2. Course Title-संस्कृतव्याकरणम्-५

3. Credit- 4

4. Course Objectives

Kasika of Jayaditya Vaman is the Vrutti text of Panini's Astadhyayi. To read Kasikavrutti, the students will learn the meaning of paniniyasutras perfectly. Vaikaranabhushanasaraof Kaundabhatta is a Philosophical Grammar Text. the students will learn about Dhatvartha, Tingartha etc.

5. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	काशिका वामनजयादित्यकृता काशिकावृत्तिः- ३/२/८४ तः ३/२/१०९ यावद्	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	काशिका वामनजयादित्यकृता काशिकावृत्तिः- ३/२/११० तः ३/२/१२२ यावद् तथा ३/३/१ तः ३/३/१५ यावद्	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	वैयाकरणभूषणसारः कौण्डभट्टप्रणीतः वैयाकरणभूषणसारः, कारिकाः - प्रारम्भतः चतुर्थकारिकायाः समाप्तिं यावद्	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	वैयाकरणभूषणसारः कौण्डभट्टप्रणीतः वैयाकरणभूषणसारः, कारिकाः ५- ९	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	After reading the Kasika, the students will be able to understand the technique of Paniniya Vyakarana.
CO2	After reading the Kasika, the students will be able to analyse and

	critical think the technique of Paniniya Vyakarana.
CO3	After reading the Vaikaranabhushanasara, the students will be able to understand and analyse the Philosophical sides of Sanskrit Grammar. the twofold objectives of Grammar i.e structural knowledge as well as philosophy behind the Structure.
CO4	After reading the Vaikaranabhushanasara, the students will be able to interpret and analytic think the Philosophical sides of Sanskrit Grammar.

CO-PO Mapping SAN 403 (C)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	2	2	2	2	3
CO2	3	2	2	2	2	2	3
CO3	3	2	2	2	2	2	3
CO4	3	2	2	2	2	2	3

CO-PSO Mapping SAN 403 (C)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	2	3	2	1	3
CO2	3	3	2	3	2	1	3
CO3	3	3	2	3	2	1	3
CO4	3	3	2	3	2	1	3

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. काशिका, डॉ. जयशङ्करलाल त्रिपाठी एवं डॉ.सुधाकर मालवीय, ताराप्रिंटिंगवर्क्स, वाराणसी ।
२. काशिका, पं.ईश्वरचन्द्र, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी ।
३. वैयाकरणभूषणसारः (धात्वर्थनिर्णयः), भीमसेनशास्त्री, भैमीप्रकाशन, दिल्ली ।
४. वैयाकरणभूषणसारे धात्वर्थस्य समीक्षा, डॉ. उमेशचन्द्रमिश्रः, मित्राप्रिंटर्जनादौन, हमीरपुर, हिमाचलप्रदेश ।
५. वैयाकरणभूषणसारः, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठान, वाराणसी ।
६. वैयाकरणभूषणसारः, प्रभाकरमिश्र, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी ।

ऐच्छिकशास्त्रम् - A = वेदः
(Special Paper - Group - A - Veda)

SAN-404(A)=वैदिकसाहित्यम्- ६

1. Course Code- SAN-404 (A)
2. Course Title-वैदिकसाहित्यम्- ६
3. Credit- 4
4. Course Objectives-

The Objective of the Course is to give advantage knowledge of various aspects of phonological, morphological and accent related rules in the form of Pratishakhyas. This course introduces the students to the forms of Sanskrit words based on Siddhanta Kaumudi.

5. Course Divisions-

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	ऋक्सामातिशाख्यम् ऋक्सामातिशाख्ये द्वितीयपटलम् (संहितापटलम्)	१७.५
UNIT-II द्वितीयः एककः	ऋक्सामातिशाख्यम् ऋक्सामातिशाख्ये तृतीयपटलम् (स्वरपटलम्)	१७.५
UNIT-III तृतीयः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, वैदिकीप्रक्रिया (प्रथमः अध्यायः द्वितीयः अध्यायश्च)	१७.५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, वैदिकीप्रक्रिया (तृतीयः अध्यायः- विपुले चन्द्रसि सूत्रतः ३.२.७३ पर्यन्तम्)	१७.५

6. Course Outcomes

Course Outcomes	CO Statement
CO-1	Students will be able Understanding the Pratishakya texts, which are auxiliary texts associated with each Veda that provide rules for

	pronunciation and recitation.
CO-2	Students will be to explore the phonetics of Vedic Sanskrit, including the sounds and pronunciation peculiarities.
CO-3	Students will be able study of the formation of words in Vedic Sanskrit, including root words, prefixes, and suffixes.
CO-4	Students will be able understand how words are derived and modified based on grammatical rules.

CO-PO Mapping SAN 404 (A)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	1	2	3	3	1	3
CO2	3	3	3	3	2	2	2
CO3	3	3	1	1	1	2	2
CO4	1	1	3	2	3	3	2

CO-PSO Mapping SAN 404 (A)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	1	3	2	3	3	2	2
CO2	3	3	2	3	2	2	2
CO3	2	1	2	2	2	3	3
CO4	2	1	3	2	3	3	1

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम्, विरेन्द्रकुमारवर्मा, चौखम्बासंस्कृतप्रतिष्ठानम्, दिल्ली ।
२. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम्, ब्रजबिहारी चौबे, भारतीयविद्याप्रकाशनम्, वाराणसी ।
३. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (वैदिकी प्रक्रिया), दामोदरमहतो, मोतीलालबनारसीदासः, दिल्ली ।
४. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (वैदिकी प्रक्रिया), उमाशङ्कर शर्मा ऋषिः, चौखम्बाविद्याभवनम्, वाराणसी ।

५. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, भाग:-सप्तमः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी।

ऐच्छिकशास्त्रम् - B= साहित्यम्
(*Special Paper - Group - B - Sāhityam*)

SAN-404 (B) =अलङ्कारशास्त्रम् – ३

1. Course Code- SAN-404 (B)

2. Course Title-अलङ्कारशास्त्रम् – ३

3. Credit- 4

4. Course Objectives

Kāvyaṇprākāśa is a highly appreciated text in the field of ancient Sanskrit literary criticism. The purpose of this course is to introduce the multiple components like plot, actor and Rasa of dramaturgical criticism. It depicts various dramatic forms through Daśarūpaka.

5. Course Divisions-

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I & UNIT-II प्रथमः एककः द्वितीयः एककः	वक्रोक्तिजीवितम् कुन्तककृतं वक्रोक्तिजीवितम्, प्रथमः उन्मेषः, कारिका:- १ – २१	३५
UNIT-III & UNIT- IV तृतीयः एककः चतुर्थः एककः	दशरूपकम् धनञ्जयकृतं दशरूपकम्, प्रथमः प्रकाशः (१-३४ कारिका)	३५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	After studying these course students will be successful in applying this knowledge for analytical criticism in the light of suggestive meanings of Kavya.
CO2	Students will get the knowledge of plot, actor and Rasa of dramaturgical criticism.

CO3	After studying these course students will be familiar with the masterpiece of these two forms of literature.
CO4	After completion of this course students will able to explain about Dramaturgy.

CO-PO Mapping SAN 404 (B)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	3	1	3	1	1
CO2	2	2	1	3	1	2	3
CO3	2	3	2	3	2	2	2
CO4	2	2	3	2	3	3	1

CO-PSO Mapping SAN 404 (B)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	1	2	3	3	1	3
CO2	3	3	3	3	2	2	2
CO3	3	3	1	1	1	2	2
CO4	1	1	3	2	3	3	2

7. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. काव्यप्रकाशः, आचार्यविश्वेश्वरः, ज्ञानमण्डललिमिटेड, वाराणसी।
२. काव्यप्रकाशः, आचार्यशिवराजकौण्डिन्नायनः, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली।
३. काव्यप्रकाशः, आचार्य सूर्यमणि रथ, निलाद्रीप्रिंटर्स, पुरी।
४. वक्रोक्तिकाव्यजीवितम्, परमेश्वरदीनपाण्डेय, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी।
५. वक्रोक्तिकाव्यजीवितम्, राधेश्याम मिश्र, चौखम्बासंस्कृतसंस्थान, वाराणसी।
६. दशरूपकम्, जगद्गुरुश्रीचरणतीर्थमहाराज, चौखम्बासंस्कृतसंस्थान, वाराणसी।
७. दशरूपकम्, डॉ. भोलाशङ्कर व्यास, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी।

ऐच्छिकशास्त्रम्- C= व्याकरणम्
(Special Paper - Group -C - Vyākaraṇam)

SAN-404(C)=संस्कृतव्याकरणम्- ६

1. Course Code- SAN-404 (C)
2. Course Title-संस्कृतव्याकरणम् –६
3. Credit- 4
4. Full Marks- 100 (MID Term Exam. -30 Marks + END Term Exam. -70 Marks)
5. Course Objectives

The Students will learn about the Ajanta-Subantapadas, Atmanepadas, Parasmaipadas of Siddhantakaumudi and Stripratyayantapadas of Laghusiddhantakaumudi, Sphotoswarupa of Paramalaghumanjusha.

6. Course Learning Outcomes

After studying the Ajanta-Subantapadas, Atmanepadas, Parasmaipadas of Siddhantakaumudi and Stripratyayantapadas of Laghusiddhantakaumudi, Sphotoswarupa of Paramalaghumanjusha, the students will be able to apply these while speaking Sanskrit Language and also they will apply in their teaching profession.

7. Course Divisions

UNIT एककः	TOPIC विषयः	MARKS अङ्काः
UNIT-I प्रथमः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी भट्टोजिदीक्षितप्रणीता वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, अजन्तसुबन्तप्रकरणम्=(सूत्राणि=१७८ – १९८)	१७. ५
UNIT-II द्वितीयः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी भट्टोजिदीक्षितप्रणीता वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, अजन्तसुबन्तप्रकरणम्=(सूत्राणि=१९९ – २१७)	१७. ५
UNIT-III तृतीयः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा नागेशभट्टप्रणीता वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा, शक्तिनिरूपणम् – (प्रारम्भतः नान्यथेति दृष्टत्वात् इति यावत्)	१७. ५
UNIT- IV चतुर्थः एककः	वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा नागेशभट्टप्रणीता वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा, शक्तिनिरूपणम् –(तदुक्तं हरिणा - इत्यतः आरभ्य समाप्तिं यावत्)	१७. ५

6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	After studying the Ajanta-Subantapadas of Siddhantakaumudi, the students will be able to understand these Ajanta-Subanta words while speaking and writing Sanskrit.
CO2	After studying the Ajanta-Subantapadas of Siddhantakaumudi, the students will be able to apply these Ajanta-Subanta words while speaking and writing Sanskrit.
CO3	Students will be able to understand and analytic think the Sphotoswarupa of Paramalaghumanjusha.
CO4	Students will be able to understand, interpret and analytic think the Shabdashakti of Paramalaghumanjusha.

CO-PO Mapping SAN 404 (C)

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	2	2	2	2	2	2	3
CO2	3	2	2	2	2	2	3
CO3	3	2	2	2	2	2	3
CO4	3	2	2	2	2	2	3

CO-PSO Mapping SAN 404 (C)

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	2	3	2	1	3
CO2	3	3	2	3	2	1	3
CO3	3	3	2	3	2	1	3
CO4	3	3	2	3	2	1	3

8. Books Recommended (विषयसम्पत्तानां पुस्तकानां सूचिका)

१. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, भाग:-प्रथमः, गोपालदत्तपाण्डेयः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी ।
२. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, बालमनोरमाटीकासमलङ्कृता, शिवप्रसादशर्मा, चौखम्बाविद्याभवन, वाराणसी
३. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी, रामविलासचौधरी, मोतीलालबनारसीदास, दिल्ली ।
४. वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी (सप्तभागसमन्विता) श्रीगोविन्दाचार्यः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशनम्, वाराणसी ।
५. वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा, डॉ. कपिलदेवद्विवेदी, कुरुक्षेत्र विश्वविद्यालय प्रकाशन, कुरुक्षेत्र ।
६. वैयाकरणसिद्धान्तपरमलघुमञ्जूषा, आचार्यलोकमणिदाहालः, चौखम्बासुरभारतीप्रकाशन, वाराणसी ।

SAN-405= शोधसन्दर्भपत्रप्रस्तुतीकरणम् (Dissertation Paper)

1. Course Code- SAN-405
2. Course Title-शोधसन्दर्भपत्रप्रस्तुतीकरणम्
3. Credit- 4
4. Full Marks- 100 (शोधसन्दर्भपत्रप्रस्तुतीकरणम्— ७० अङ्काः + मौखिकपरीक्षा- ३० अङ्काः)
5. Course Objectives - Students will gain knowledge for preparation of Research Work.
6. Course Outcomes

Course Outcome	CO Statement
CO1	Students will understand the process of preparation of Dissertation.
CO2	Students will interpret the collecting data while they write Dissertation.
CO3	Students will analyse again and again of topic while preparation of the Dissertation and give final touch of Dissertation through proof correction and orderly presentation etc. carefully & patiently.
CO4	Students will gain full knowledge of application side of Research Work at the time of presentation of Dissertation and Viva-voce exam. in front of the internal and external examiners.

CO-PO Mapping SAN 405

	PO-1	PO-2	PO-3	PO-4	PO-5	PO-6	PO-7
CO1	3	3	3	3	3	3	3
CO2	3	3	3	3	3	3	3
CO3	3	3	3	3	3	3	3
CO4	3	3	3	3	3	3	3

CO-PSO Mapping SAN 405

	PSO-1	PSO-2	PSO-3	PSO-4	PSO-5	PSO-6	PSO-7
CO1	3	3	3	3	3	3	3
CO2	3	3	3	3	3	3	3
CO3	3	3	3	3	3	3	3
CO4	3	3	3	3	3	3	3

जयतु भारतम् ।

जयतु संस्कृतम् ॥

विद्यया ऽमृतमश्नुते